

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TER HOOGTE VAN LEPELSTRAAT, DIJKBAAN EN GOORBERGENLAAN IN VORSELAAR EN HOFEINDE IN GROBBENDONK (PROV. ANTWERPEN)

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 1490

Rapport opgemaakt door:

Mevrouwhofstraat 1a
3511 Hasselt

maart 2021

Projectnummer intern: 30189

Projectnummer extern: K-19-074

Projectnummer OE: 2021A87

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van Lepelstraat, Dijkbaan en Goorbergenlaan te Vorselaar en Hofeinde te Grobbendonk (prov. Antwerpen).

Auteur

Evelien Dirix

Projectnummer

- 30189 (intern)
- K-19-074 (extern)
- 2021A87 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Hasselt, maart 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1490

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	08/02/2021	Interne draft
v1	22/02/2021	Externe draft
v2	01/03/2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Evelien Dirix
Project Manager	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Bureaustudie	7
1	Inleiding	7
1.1	Thesaurus	7
1.2	Administratieve gegevens.....	7
1.3	Locatie en omschrijving werken	8
1.4	Wettelijk kader	9
1.5	Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	10
2	Aard van de bedreiging.....	11
2.1	Huidige situatie.....	11
2.2	Toekomstige situatie	14
3	Assessmentrapport: Landschappelijke analyse	21
3.1	Topografische situering	21
3.2	Bodemkundige situering.....	25
4	Assessmentrapport: Archeologische voorkennis.....	30
4.1	Historische situering	31
4.2	Erfgoedkundige en archeologische data.....	31
4.3	Cartografische bronnen	38
5	Besluit	43
5.1	Interpretatie en datering	43
5.2	Potentieel tot kennisvermeerdering.....	43
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	45
7	Bibliografie.....	46

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)	8
Figuur 2: Gewestplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)	9
Figuur 3: De recentste orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt/ABO nv, 2021)	11
Figuur 4: Projectgebied in 2019 ter hoogte van Hofeinde 29 (Bron: Google Street View, 2021)	12
Figuur 5: Projectgebied in 2009 ter hoogte van Goorbergenlaan 1 (Bron: Google Street View, 2021)	12
Figuur 6: Projectgebied in 2010 ter hoogte van Lepelstraat 32, 30, 28, 26 en 22 (Bron: Google Street View, 2021)	12
Figuur 7: Projectgebied in 2010 ter hoogte van Lepelstraat 12, 14, 16, 18 en 20 (Bron: Google Street View, 2021)	13
Figuur 8: De recentste orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied met een focus op de huidige woningen Lepelstraat 1, 12, 14, 16, 20, 22, 26, 28, 30 en 32 (Bron: Geopunt/ABO nv, 2021)	13
Figuur 9: Ontwerpplan riolering Hofeinde 29 tot Lepelstraat 93 (initiatiefnemer, 2021)	14
Figuur 10: Ontwerpplan riolering Goorbergenlaan 1-5 (initiatiefnemer, 2021)	15
Figuur 11: Ontwerpplan riolering Lepelstraat 36-18 (initiatiefnemer, 2021)	16
Figuur 12: Ontwerpplan aanpassingen bestaande riolering en overstort Schupleerloop N (initiatiefnemer, 2021)	16
Figuur 13: Ontwerpplan aanpassingen bestaande riolering en overstort Schupleerloop Z (initiatiefnemer, 2021)	16
Figuur 14: Toekomstplan. (Bron: Geopunt/initiatiefnemer/ABO nv, 2020)	17
Figuur 15: Toekomstplan. (Bron: Geopunt/initiatiefnemer/ABO nv, 2020)	17
Figuur 16: Heraanleg wegenis: Hofeinde 29 – Lepelstraat 93. (Bron: initiatiefnemer, 2021)	18
Figuur 17: Heraanleg wegenis: Lepelstraat 93-32. (Bron: initiatiefnemer, 2021)	18
Figuur 18: Heraanleg wegenis: Hofeinde 29 – Lepelstraat 93. (Bron: initiatiefnemer, 2021)	19
Figuur 19: Heraanleg wegenis: Goorbergenlaan, kruispunt Lepelstraat. (Bron: initiatiefnemer, 2021)	19
Figuur 20: Heraanleg wegenis: Kruispunt Lepelstraat, Dijkbaan noord (Bron: initiatiefnemer, 2021)	19
Figuur 21: Heraanleg wegenis: Dijkbaan zuid tot aan De Aa (Bron: initiatiefnemer, 2021)	20
Figuur 22: De topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)	21
Figuur 23: De traditionele landschappenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)	22
Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen. (Bron: Geopunt, 2021)	23
Figuur 25: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied in detail. (Bron: Geopunt, 2021)	23
Figuur 26: Skyview (0,25m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	24
Figuur 27: Hoogteprofiel ZWNO. (Bron: Geopunt, 2021)	24
Figuur 28: Hoogteprofiel ZWNO. (Bron: Geopunt, 2021)	25
Figuur 29: Hoogteprofiel WO Hofeinde Lepelstraat. (Bron: Geopunt, 2021)	25
Figuur 30: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	26

Figuur 31: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020).....	27
Figuur 32: Detail van de eenheden die de onderstaande Quartairgeologische kaart kenmerkt (Bron: DOV 2020).....	27
Figuur 33: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart met het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)	28
Figuur 34: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	29
Figuur 35: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	29
Figuur 36: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de directe omgeving van het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2021).	32
Figuur 37: Alle CAI-meldingen in de directe omgeving van het projectgebied; detail. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).	33
Figuur 38: Alle CAI-meldingen in de directe omgeving van het projectgebied. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).	34
Figuur 39: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	38
Figuur 40: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt, 2021).	39
Figuur 41: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	40
Figuur 42: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	40
Figuur 43: Orthofotomozaïek 1971 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	41
Figuur 44: Orthofotomozaïek 1989 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	42
Figuur 45: Orthofotomozaïek 2000-2003 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)	42

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.....	30
Tabel 2: Overzichtstabel CAI-locaties in een straal van 1km. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).....	36
Tabel 3: Overzichtstabel archeologische rapporten in een straal van 1.000 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).....	38

DEEL 1 BUREAUSTUDIE

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Vorselaar, Dijkbaan, Lepelstraat, Goorbergenlaan, Hofeinde, Grobbendonk, riolering, heraanleg wegenis, groenzones, geen maatregelen

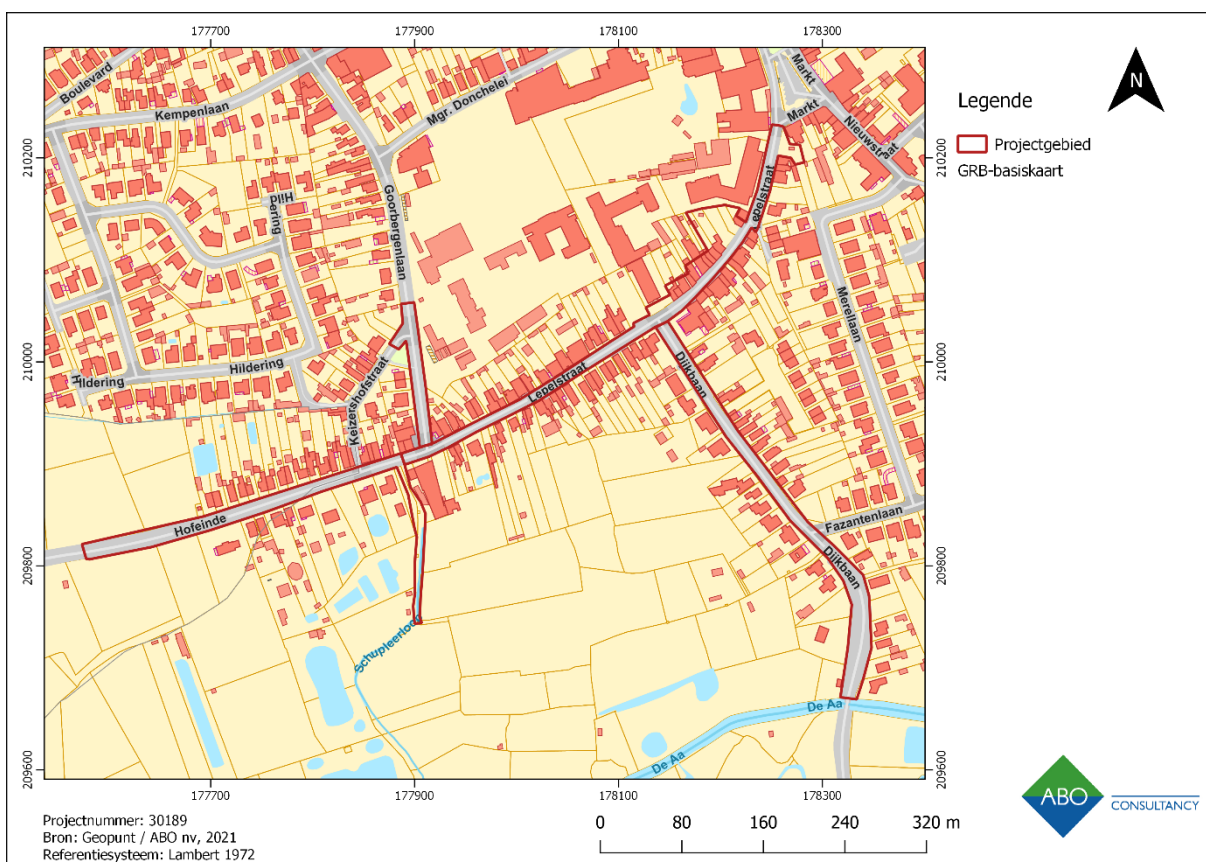
1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 30189	Onroerend Erfgoed: 2021A87
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres projectgebied	
- Straat + nr.:	Lepelstraat, Dijkbaan, Goorbergenlaan, Hofeinde z.n.
- Postcode:	2290/2280
- Fusiegemeente:	Vorselaar/Grobbendonk
- Land:	België
Lambert 72 coördinaten (EPSG:31370)	177573.663, 209669.174 178348.328, 210232.501
Kadaster	
- Gemeente:	Vorselaar
- Afdeling:	VORSELAAR
- Sectie:	G
- Percelen:	13044G0072/00V000, 13044G0069/00X000, 13044G0068/00P000, 13044G0534/00C000, 13044G0065/00Z000, 13044G0064/00T002, 13044G0544/00B000, 13044G0065/00A002, 13044G0064/00V002, 13044G0534/00B000, 13044G0546/00B000, 13044G0217/00H000, 13044G0216/00F000, 13044G0064/00N002, 13044G0065/00B002, 13044G0063/00G000, 13044G0064/00R002, 13044G0063/00F000, 13044G0064/00S002, 13044G0043/00X002, 13044G0875/00A000, 13044G0218/00K000, 13044G0064/00P002, 13044G0061/00F000, 3044G0065/00C002 en 13044G0546/00R000
Oppervlakten:	
	Betrokken percelen: ca. 23.166,17m ²
	Projectgebied: ca. 23.352,6 m ²
	Geplande bodemingreep: ca. 2.767,032 m ²

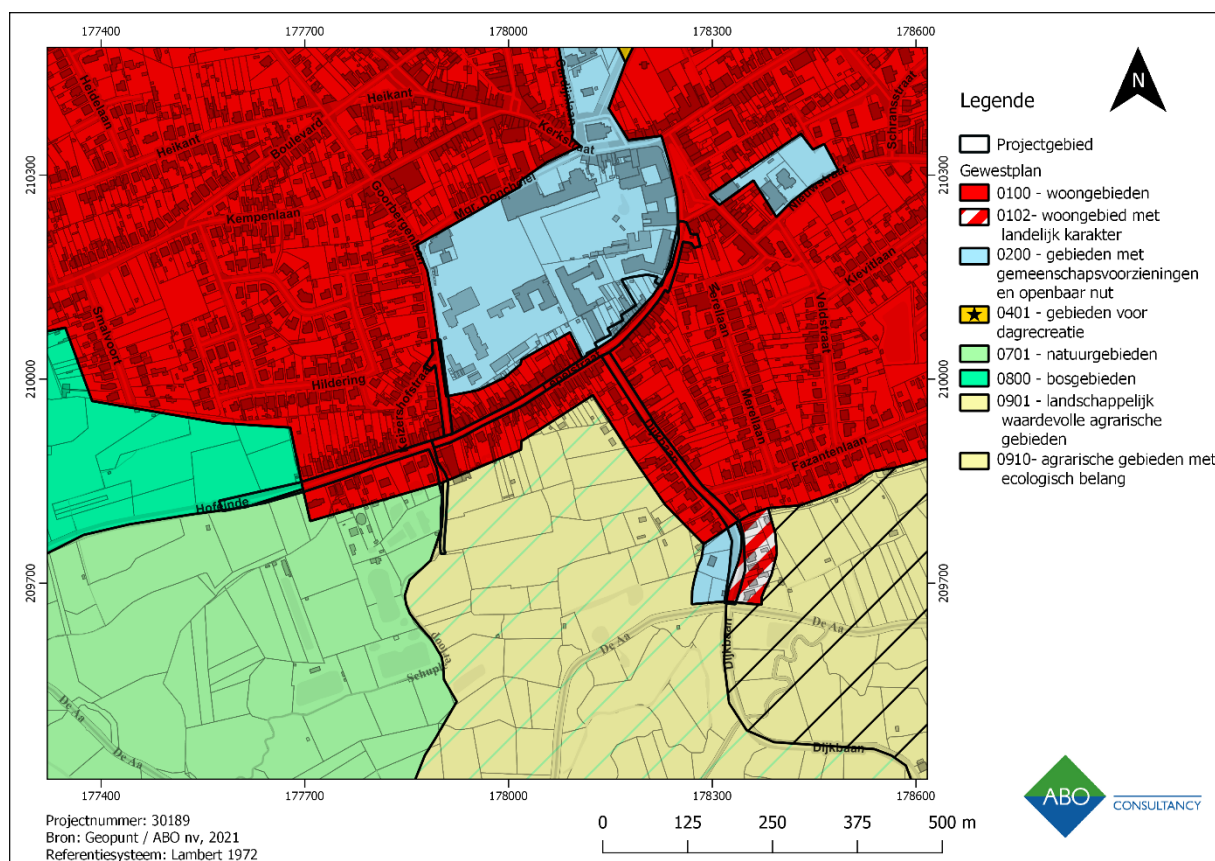
	Binnen bestaand gabarit: 1.416,6m
Onderzoekstermijn	februari – maart 2021

1.3 LOCATIE EN OMSCHRIJVING WERKEN

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan wegenis Lepelstraat, Dijkbaan en Goorbergenlaan in Vorselaar en Hofeinde in Grobbendonk (Provincie Antwerpen) (Figuur 1). Het projectgebied omvat vooral openbare wegenis maar ook percelen 13044G0072/00V000, 13044G0069/00X000, 13044G0068/00P000, 13044G0534/00C000, 13044G0065/00Z000, 13044G0064/00T002, 13044G0544/00B000, 13044G0065/00A002, 13044G0064/00V002, 13044G0534/00B000, 13044G0546/00B000, 13044G0217/00H000, 13044G0216/00F000, 13044G0064/00N002, 13044G0065/00B002, 13044G0063/00G000, 13044G0064/00R002, 13044G0063/00F000, 13044G0064/00S002, 13044G0043/00X002, 13044G0875/00A000, 13044G0218/00K000, 13044G0064/00P002, 13044G0061/00F000, 13044G0065/00C002 en 13044G0546/00R000 (Vorselaar, afd. VORSELAAR, sectie G). De opdrachtgever plant de aanleg van nieuwe DWA- en RWA-riolering, gravitair gekoppeld aan reeds bestaande connecties in de Lepelstraat. Hierna wordt het wegdek heraangelegd. Het projectgebied is momenteel grotendeels verhard en in gebruik als wegenis. In de oostelijke zone aan de Lepelstraat omvat het projectgebied momenteel private woningen. Het projectgebied ligt volgens het Gewestplan hoofdzakelijk in woongebied (Figuur 2).

Figuur 1: GRB met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

Figuur 2: Gewestplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

1.4 WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer wegens de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De initiatiefnemer wenst de bestaande wegenis met en zonder nutsleidingen te vervangen door nieuwe nutsleidingen en aangepaste verharding met groenzones. De geplande toekomstige werken in twee fasen worden beschouwd als een ingreep in de bodem verspreid over quasi het gehele projectgebied.

Het projectgebied bevindt zich buiten een definitief of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een geïnventariseerde archeologische zone. Verder valt het projectgebied eveneens buiten een zone waar geen archeologie te verwachten valt. *De oppervlakte van de betrokken percelen overschrijdt de drempelwaarde van 3.000m², nl. ca. 23.166,17m² en overschrijft met ca. 23.352,6 m² de drempelwaarde van 1.000m² voor geplande bodemingrepen. Bijkomend omvatten de werken 1.416,6m binnen bestaand gabarit.* Er moet dan in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het projectgebied.

1.5 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie doelen.

- 1) Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel.
- 2) Er wordt nagegaan welke bewaring van deze resten te verwachten is.
- 3) Er wordt nagegaan welke impact van de geplande bodemingreep zal hebben op deze resten.

De gegevens, waarop het onderzoek is gebaseerd, vloeien voort uit de plannen aangeleverd door de initiatiefnemer en landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten met de bedoeling steeds het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact van deze werken op het bodemarchief te bepalen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een vrijgave. De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het projectgebied (hfst. 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied bestaat uit bestaande straten Lepelstraat, Dijkbaan en Goorbergenlaan in Vorselaar en Hofeinde in Grobbendonk (Provincie Antwerpen). Aan de Lepelstraat omvat het projectgebied ook enkele percelen. Enkel in het gedeelte Hofeinde is er momenteel nog geen riolering aanwezig. De overige straten zijn sinds 1970 reeds voorzien van riolering (info Geopunt).

De straten zijn momenteel verhard met beton- (Hofeinde, Dijkbaan en Goorbergenlaan) of klinkerverharding (Lepelstraat) met vooral in de westelijke zone van het projectgebied een apart fietspad.

Figuur 3: De recentste orthofotomosaic met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt/ABO nv, 2021)

Figuur 4: Projectgebied in 2019 ter hoogte van Hofeinde 29 (Bron: Google Street View, 2021)

Figuur 5: Projectgebied in 2009 ter hoogte van Goorbergenlaan 1 (Bron: Google Street View, 2021)

Figuur 6: Projectgebied in 2010 ter hoogte van Lepelstraat 32, 30, 28, 26 en 22 (Bron: Google Street View, 2021)

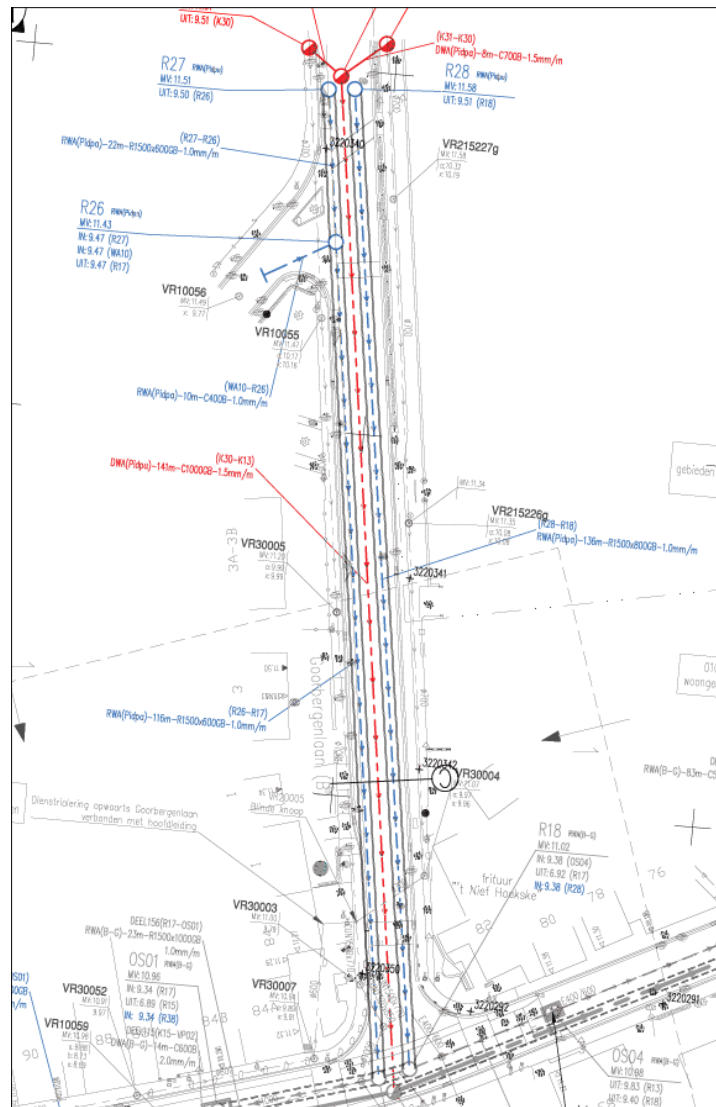

Figuur 7: Projectgebied in 2010 ter hoogte van Lepelstraat 12, 14, 16, 18 en 20 (Bron: Google Street View, 2021)

Figuur 8: De recentste orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied met een focus op de huidige woningen Lepelstraat 1, 12, 14, 16, 20, 22, 26, 28, 30 en 32 (Bron: Geopunt/ABO nv, 2021)

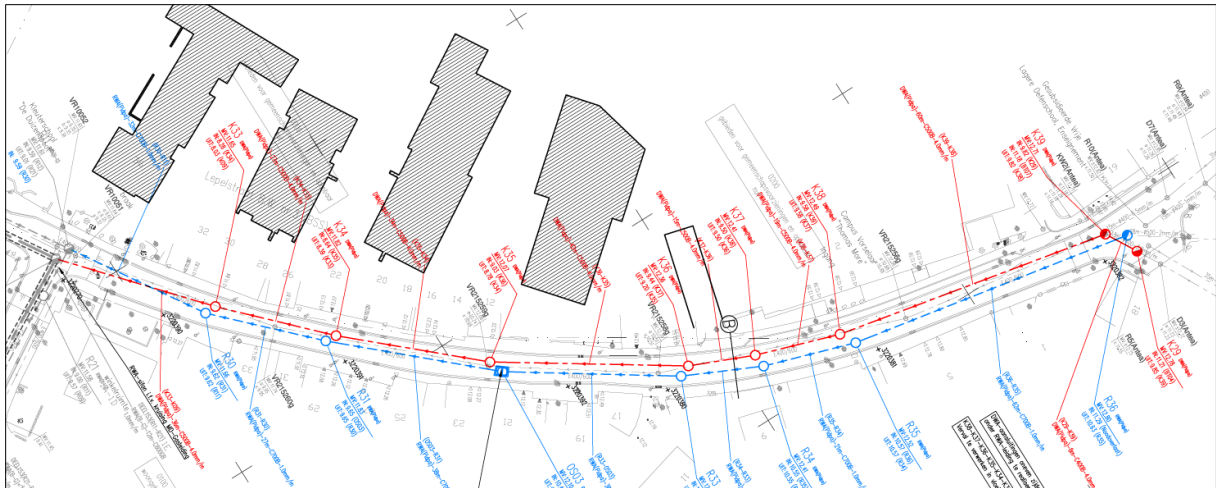

Figuur 10: Ontwerpplan riolering Goorbergenlaan 1-5 (initiatiefnemer, 2021)

2.2.1.3 SECTIE 3: LEPELSTRAAT 36 TOT 18

De rioleringswerken starten ter hoogte van huisnummer 36 (kruispunt met de Dijkbaan) en eindigen ongeveer ter hoogte van huisnummer 18. Bij de kruising tussen de Dijkbaan en de Lepelstraat worden beide rioleringstypes aangesloten op een al bestaande overstort of wachtopening. De RWA-leidingen worden op een diepte van ca. 180cm (ter hoogte van nr. 18) en 220cm-MV (ter hoogte van het kruispunt) aangelegd, gravitair aflopend van oost naar west. De RWA-leidingen zullen aan beide zijden van de straat komen, met de DWA-leiding centraal. De DWA-leidingen worden ongeveer op een diepte van 293cm (ter hoogte van huisnummer 18) tot 375cm-MV (ter hoogte van de rees bestaande connectie in het kruispunt met de Dijkbaan) geplaatst.

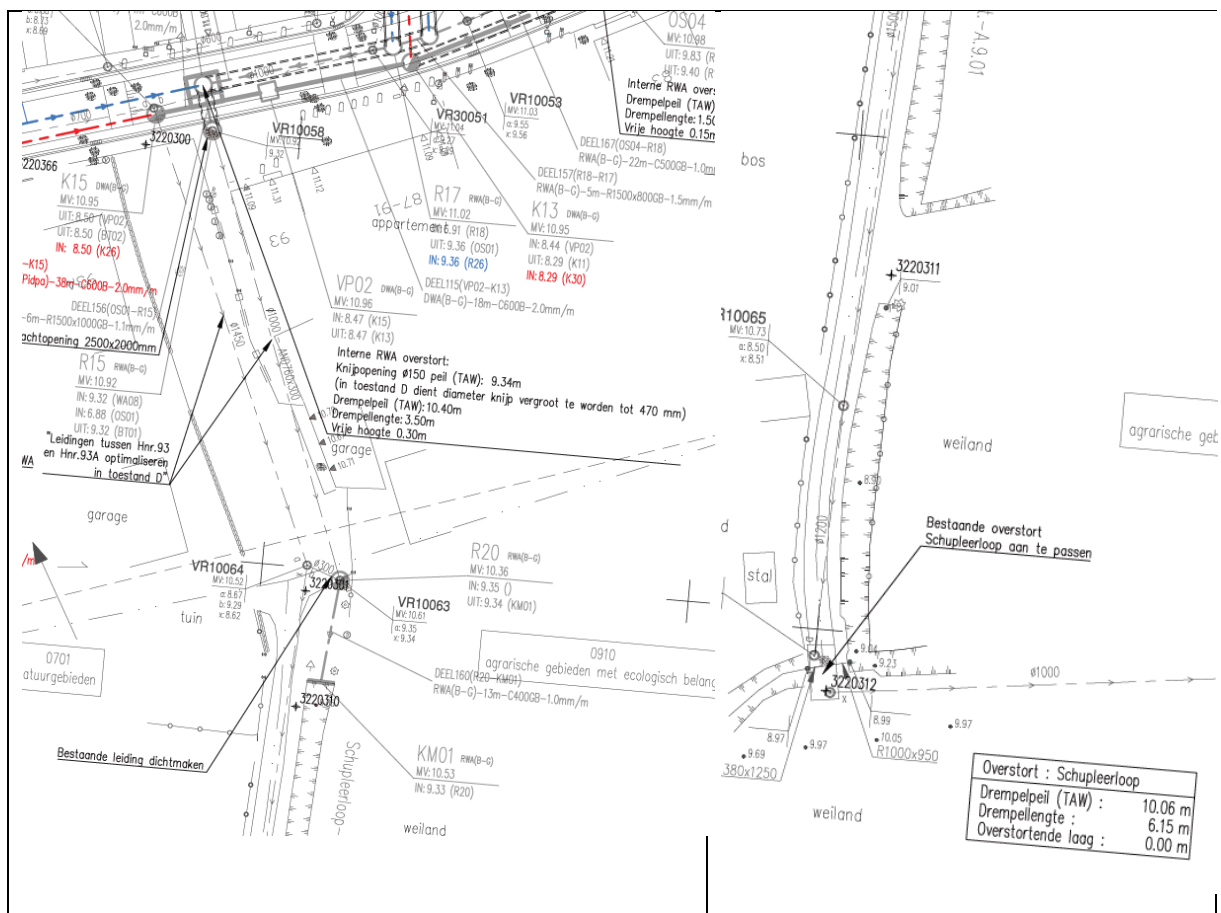

Figuur 11: Ontwerpplan riolering Lepelstraat 36-18 (initiatiefnemer, 2021)

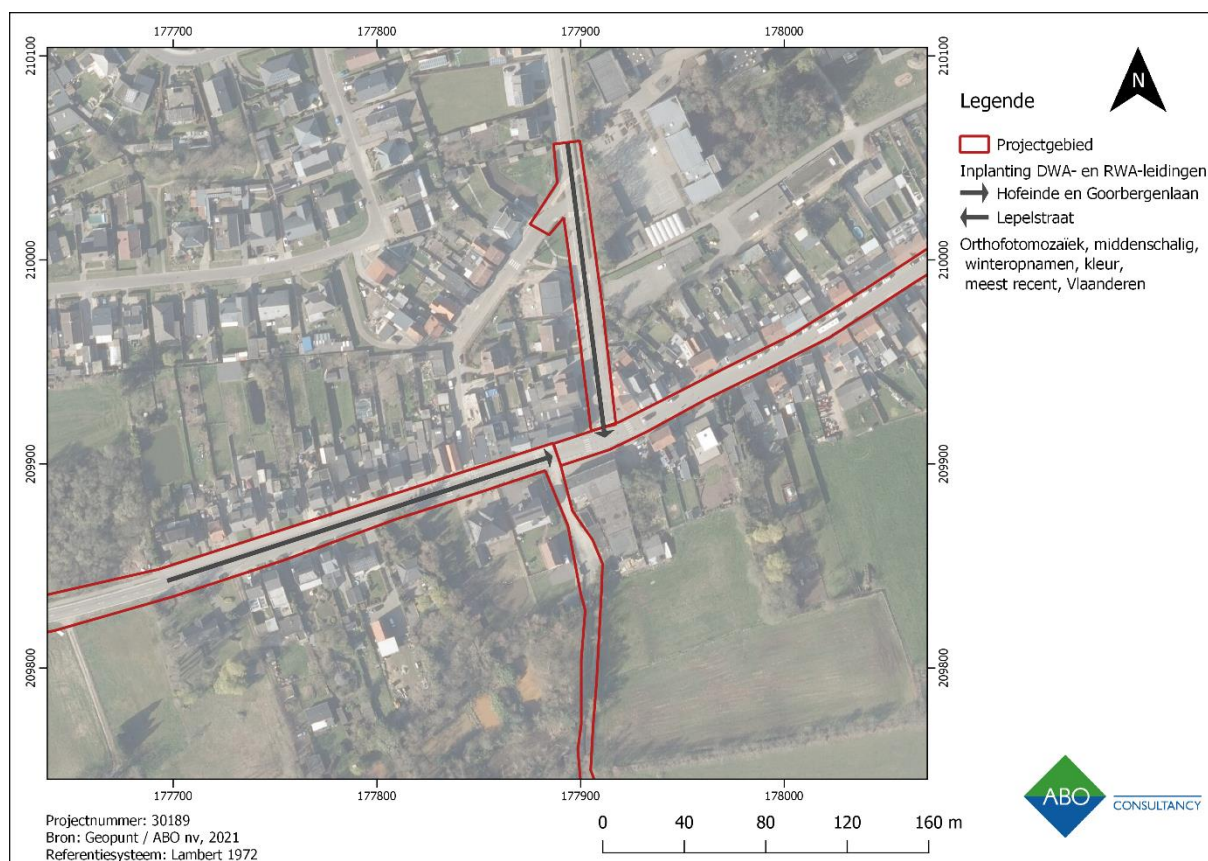
2.2.1.4 SECTIE 4: SCHUPLEERLOOP

Ter hoogte van Lepelstraat 93 is er reeds een overstort ondergronds aanwezig die via leidingen connectie maakt met de Schupleerloop die wat zuidelijker ligt (Figuur 12). Ter hoogte van die connectie ligt een tweede overstort (Figuur 13). Door de nieuwe nutsleidingen in de Hofeinde moeten er enkele minimale aanpassingen aan de bestaande infrastructuur gebeuren. Er worden echter geen diepere bodemingrepen gepoogd.

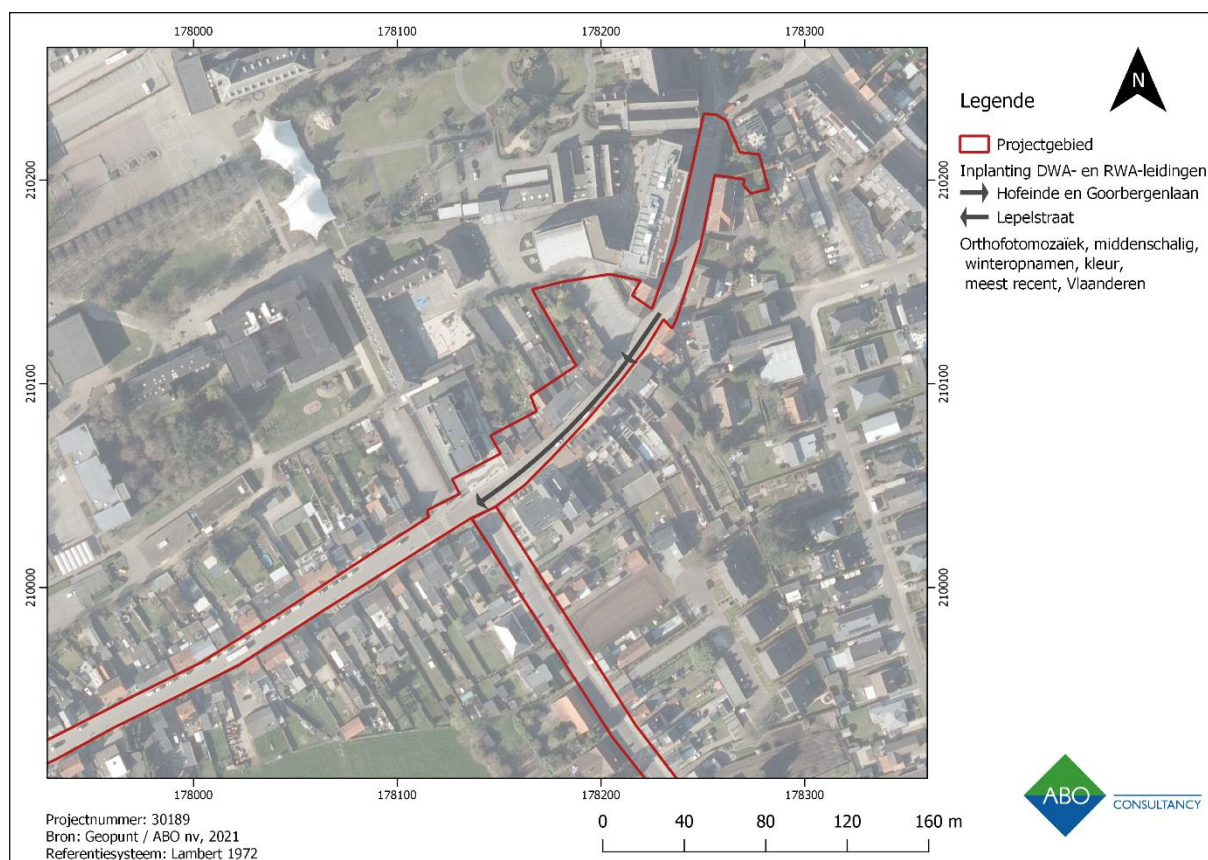

Figuur 12: Ontwerpplan aanpassingen bestaande riolering en overstort Schupleerloop N (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 13: Ontwerpplan aanpassingen bestaande riolering en overstort Schupleerloop Z (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 14: Toekomstplan. (Bron: Geopunt/initiatiefnemer/ABO nv, 2020)

Figuur 15: Toekomstplan. (Bron: Geopunt/initiatiefnemer/ABO nv, 2020)

2.2.2 FASE II: VERNIEUWING WEGENIS EN GROENAANLEG

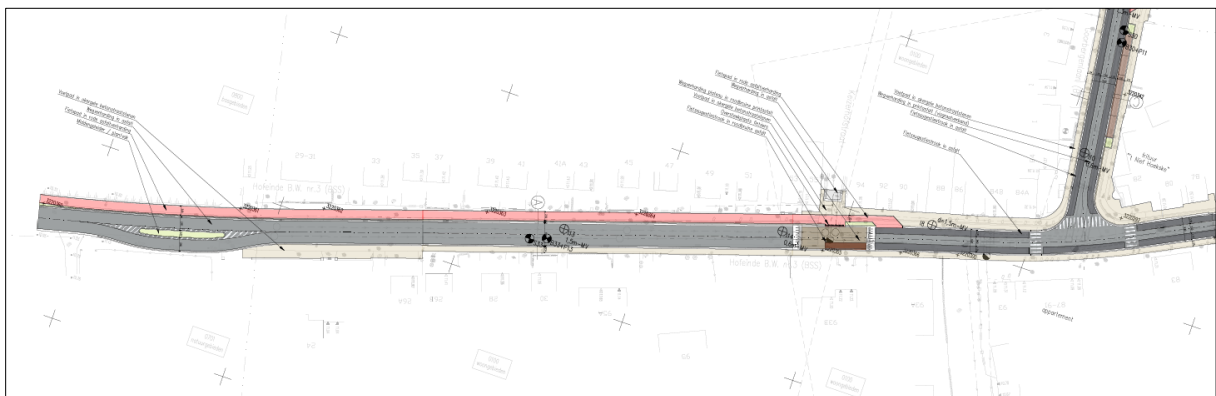
Naast de lokale aanpassingen en vernieuwingen van het lokale rioleringsysteem, voorziet de initiatiefnemer in een tweede fase de vernieuwing van de bestaande wegenis. Hierbij worden verschillende types verharding gebruikt voor zowel auto- als voetwegen. Er zullen vooral ter hoogte van Lepelstraat 32-4 ook groenstroken of –zones aangelegd worden en enkele bushaltes (schoolsite).

Al deze ingrepen zullen echter binnen de bestaande verstoring uitgevoerd worden waardoor er geen potentiële schade is voor het bestaande archeologisch bodemarchief.

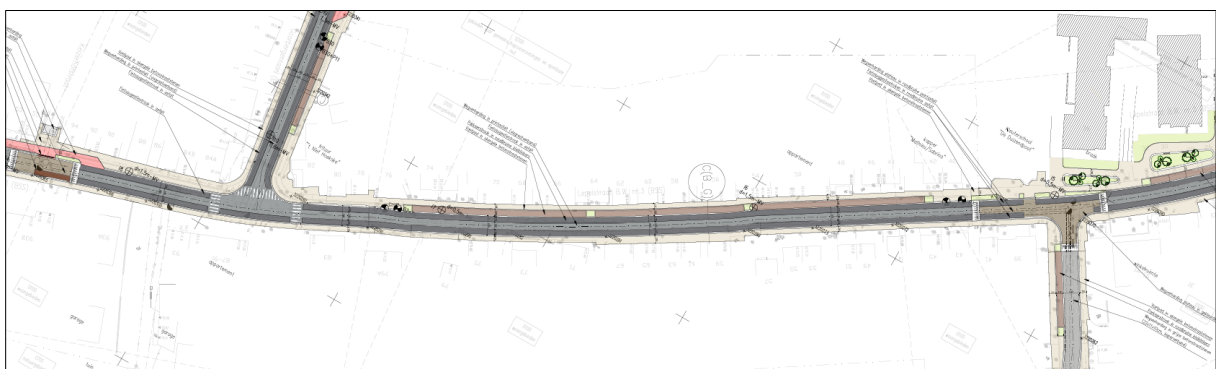
Kort overzicht ingrepen (met geschatte ingreep)

- Voetpad in okergele betonstraatstenen (ca. 30cm-MV)
- Parkeerstrook in roodbruine kleiklinkers (ca. 30cm-MV)
- Wegverharding in grijze betonstraatstenen (22x11x10cm)
- Wegverharding plateau (Lepelstraat-Dijkbaan) in gekleurde asfalt (ca. 30cm-MV)
- Groenaanleg

Voor een betere leesbaarheid zijn alle betrokken plannen bijgevoegd via een aparte bijlagedmap.

Figuur 16: Heraanleg wegenis: Hofeinde 29 – Lepelstraat 93. (Bron: initiatiefnemer, 2021)

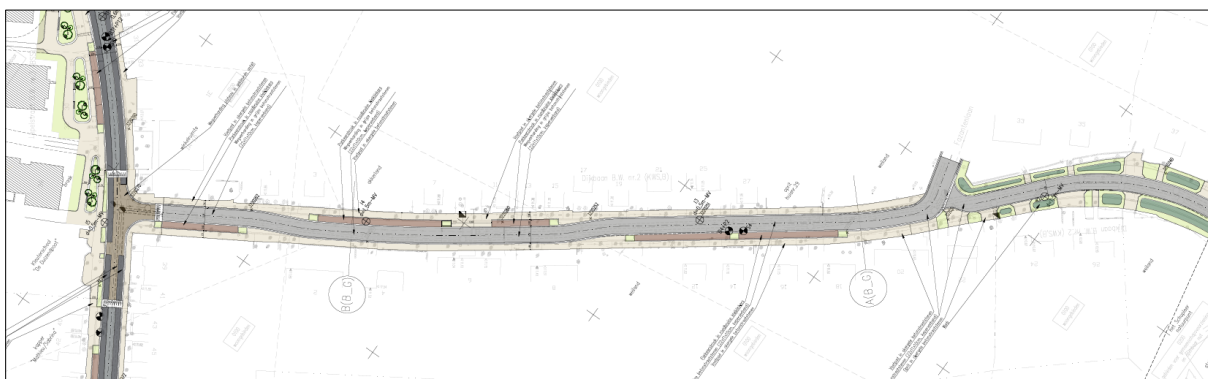
Figuur 17: Heraanleg wegenis: Lepelstraat 93-32. (Bron: initiatiefnemer, 2021)

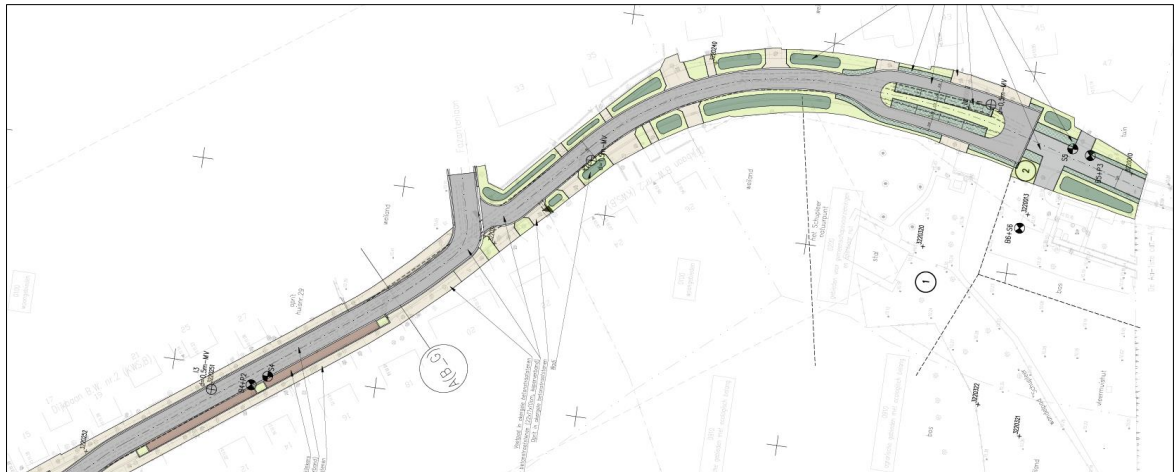
Figuur 18: Heraanleg wegenis: Hofeinde 29 – Lepelstraat 93. (Bron: initiatiefnemer, 2021)

Figuur 19: Heraanleg wegenis: Goorbergenlaan, kruispunt Lepelstraat. (Bron: initiatiefnemer, 2021)

Figuur 20: Heraanleg wegenis: Kruispunt Lepelstraat, Dijkbaan noord (Bron: initiatiefnemer, 2021)

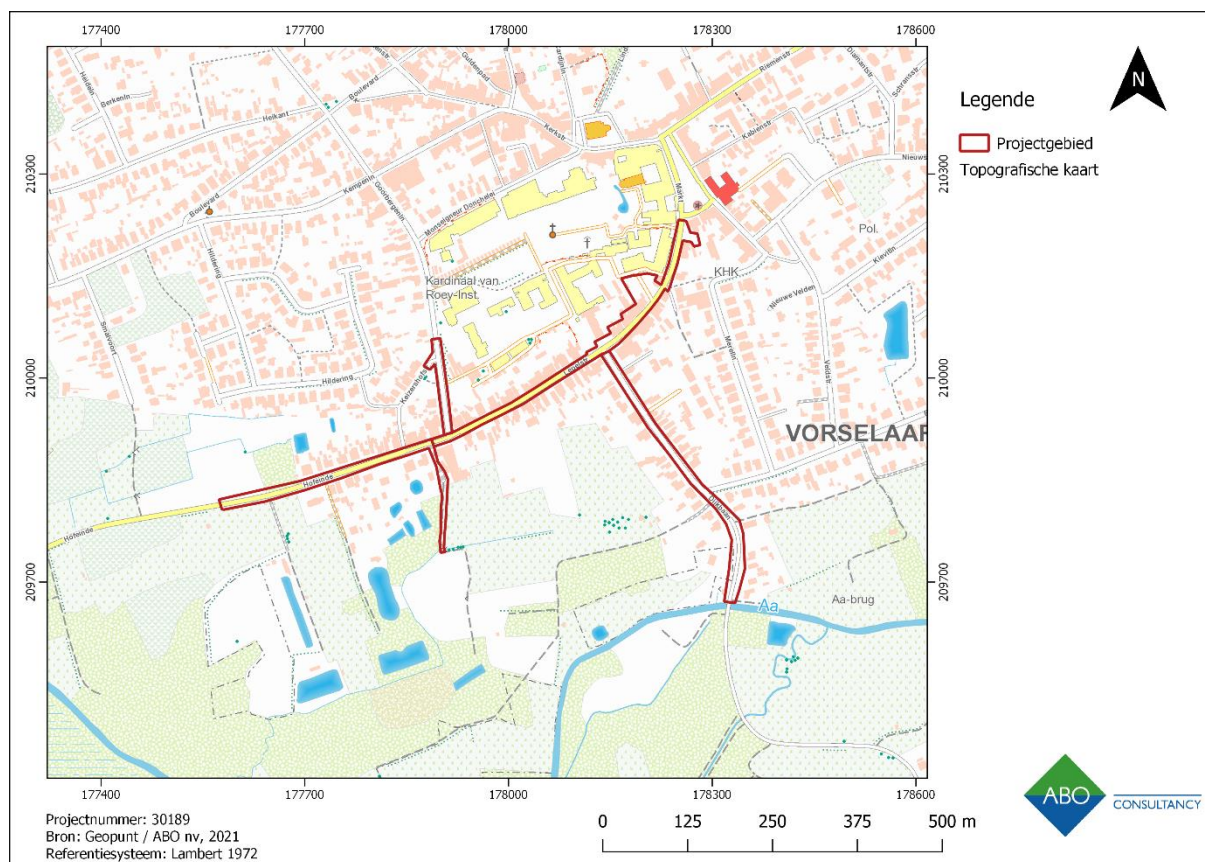
Figuur 21: Heraanleg wegenis: Dijkbaan zuid tot aan De Aa (Bron: initiatiefnemer, 2021)

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Het projectgebied is gelegen ten vertrekkende ten westen van het centrum van Vorselaar (Figuur 22). De topografische kaart duidt de directe omgeving van het projectgebied aan als bebouwde zone in het dorpscentrum, ten zuiden van de scholensite 'Campus More Vorselaar'. Naar het westen toe, gaat de Lepelstraat over in Hofeinde, op grondgebied Grobbendonk. Het projectgebied aan de Dijkbaan splitst zuidelijk af van de Lepelstraat en stopt bij de kruising van De Aa, een lokale rivier. Deze zuidelijke gedeelten van het projectgebied liggen in natuurgebied en de riviervallei.

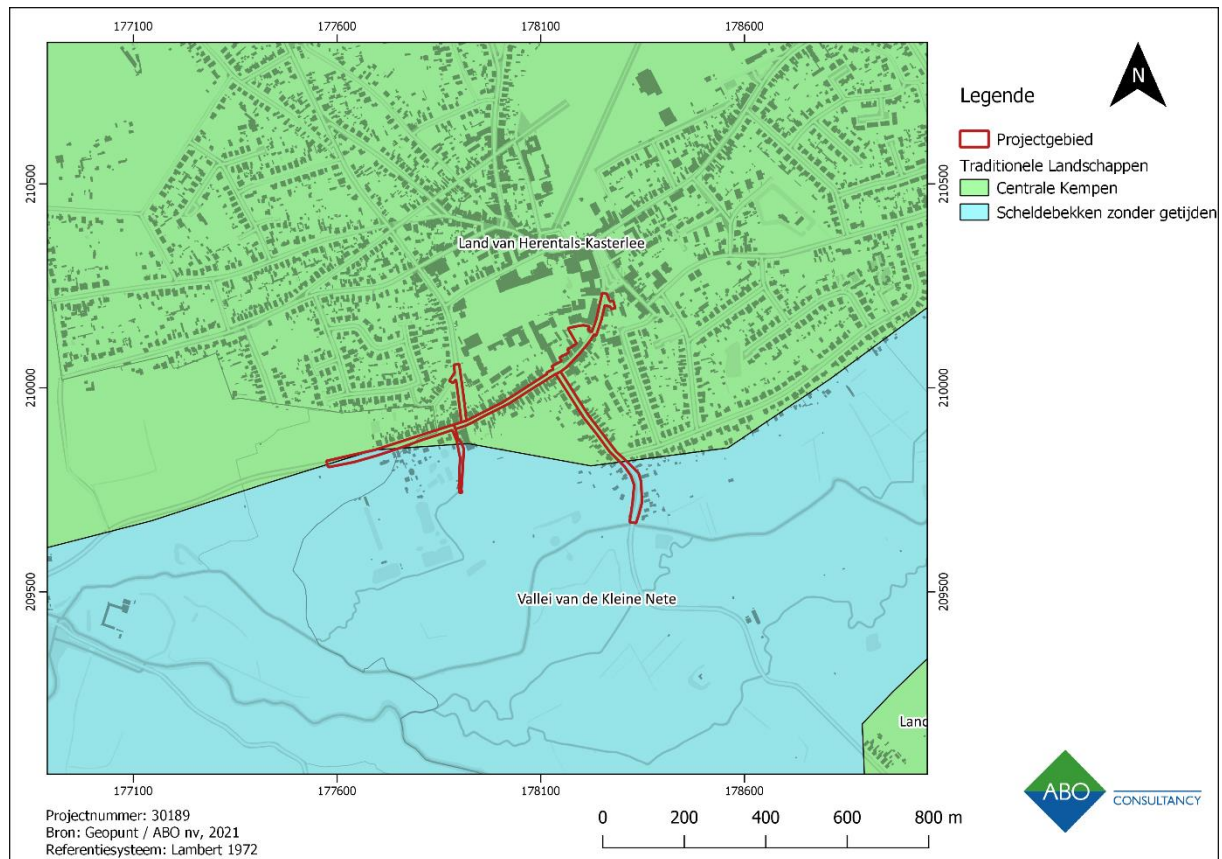

Figuur 22: De topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

Vanuit landschappelijk standpunt ligt het projectgebied in 'Centrale Kempen' (ca. 5-40m TAW), meer bepaald in 'Land van Herentals-Kasterlee'. Het zuidelijke gedeelte ligt in 'Scheldebekken' meer bepaald in de 'Vallei van de Kleine Nete'. Het is hoofdzakelijk vlakke topografie met sterk versnipperde en onregelmatige open kleine ruimten en beperkt aantal gerichte vergezichten voornamelijk begrensd door bebouwing.¹

¹ Antrop e.a., 'Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest', 42.

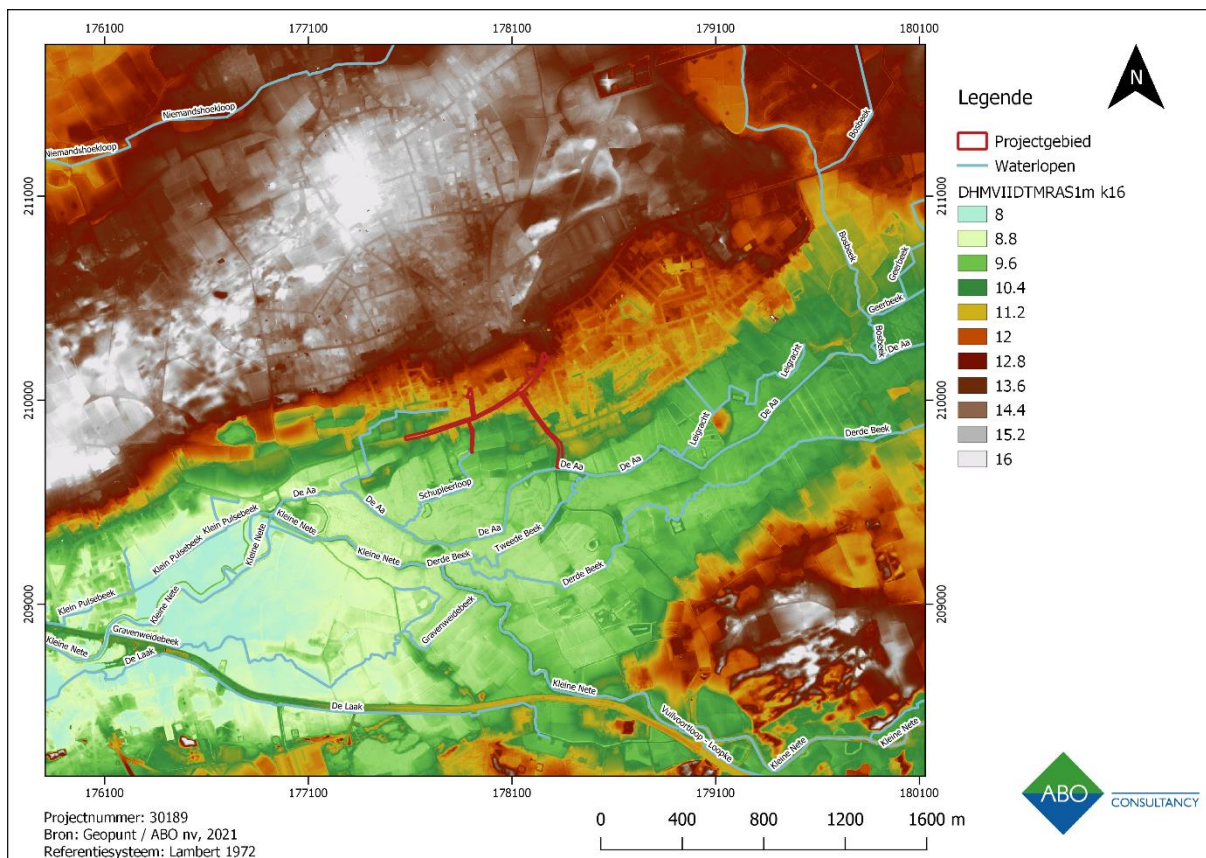

Figuur 23: De traditionele landschappenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

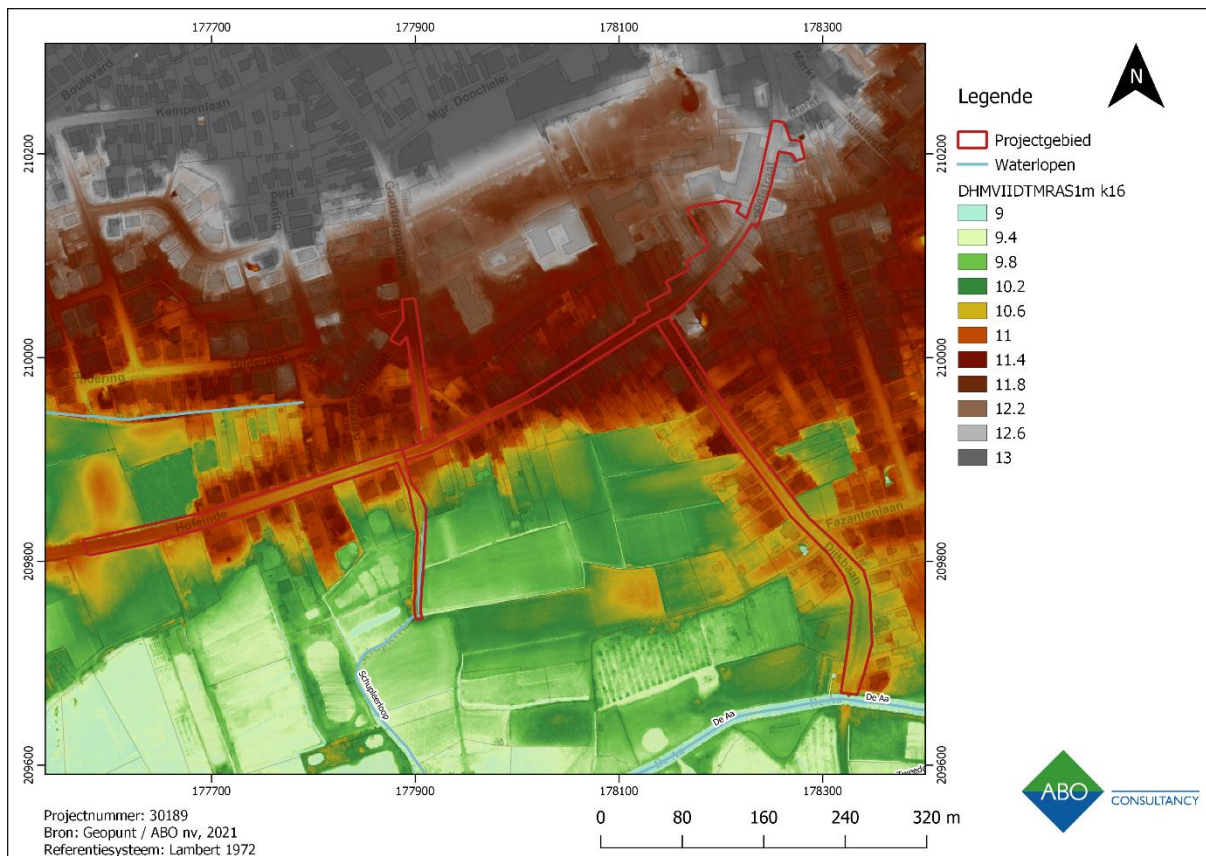
3.1.2 HOOGTEVERLOOP

Het Digitaal Hoogtemodel op basis van kaart 16 geeft weer dat het projectgebied gelegen is op een gradiëntzone (8-13m TAW) naar het noorden opklimmend uit de Vallei van de Kleine Nete (0-8m TAW) (Figuur 24). De gedetailleerde DHM bevestigt de landschappelijke situatie. De Lepelstraat en Goorbergenlaan zijn hoger gelegen dan de Dijkbaan, die in het zuiden kruist met de rivier De Aa (Figuur 25). Het westelijke gedeelte van de Lepelstraat en het projectgebied op de Hofeinde is hoger aangelegd dan de bestaande natuurgebieden errond. Deze verhoging is antropogeen (verschil tussen 9,8 en 11m-TAW).

De Skyview met resolutie van 0,25m op basis van het Digitaal hoogtemodel DHMVIIDTMRAS, kaart 16 maakt duidelijk dat het projectgebied reeds kunstmatig werd aangepast aan de aanleg van de bestaande wegen aan vooral dan de westelijke kant van het projectgebied (Figuur 26). Hierbij bevestigt de Skyview de analyse van het DHM.

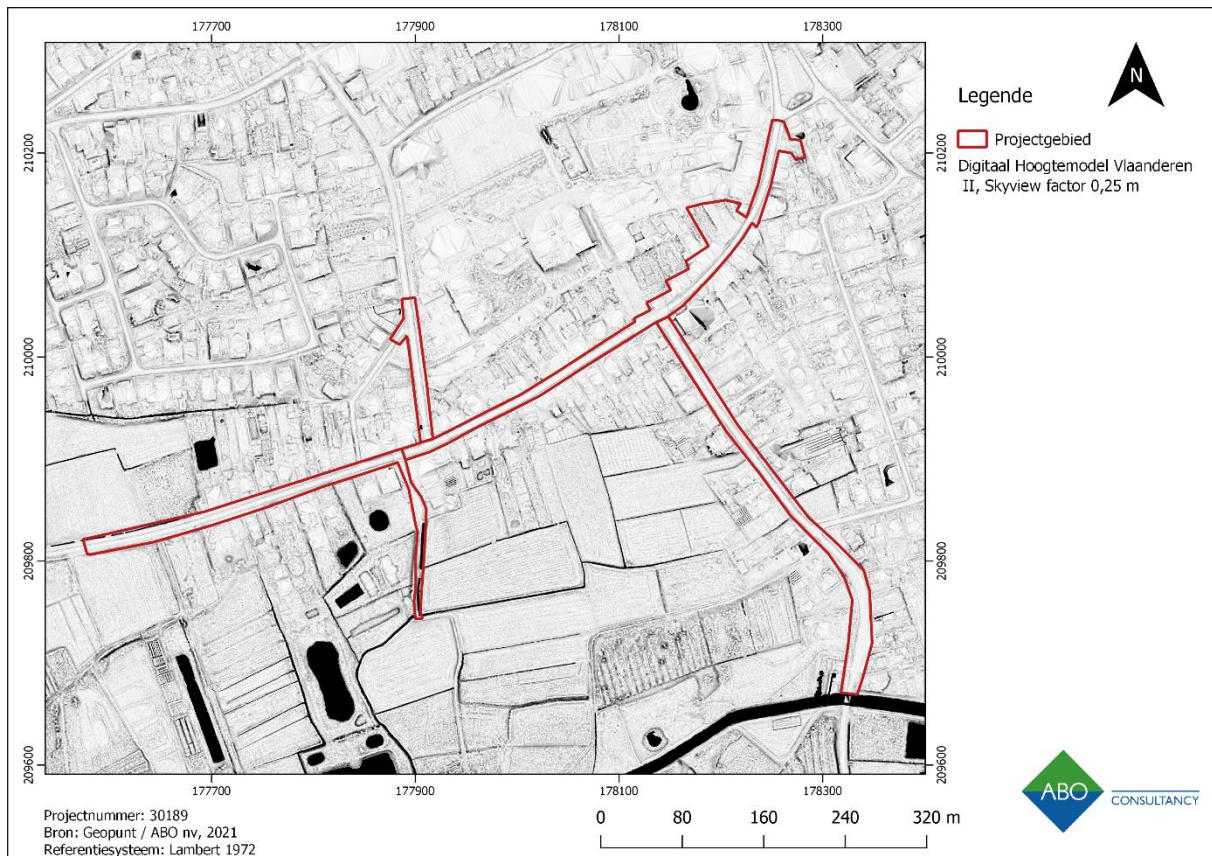

Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 25: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied in detail. (Bron: Geopunt, 2021)

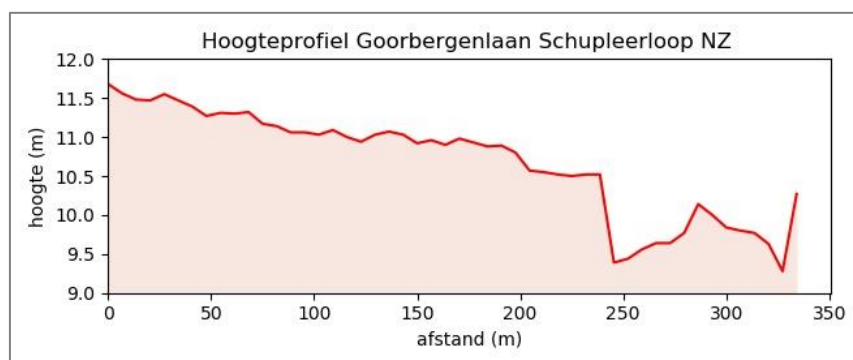

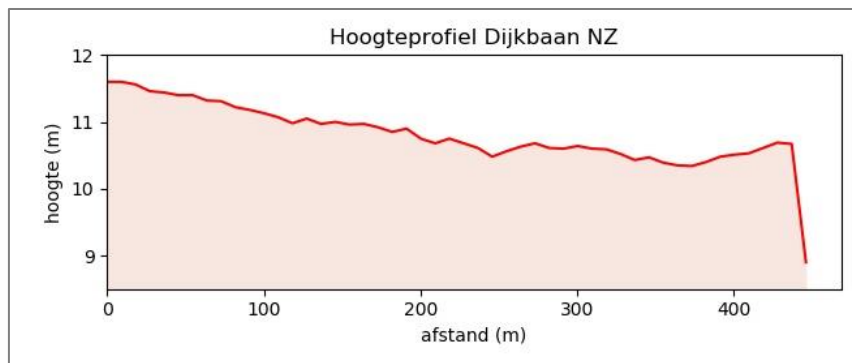
Figuur 26: Skyview (0,25m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

Er werd een NZ (1, Goorbergenlaan tot aan Schupleerloop), NZ (2, Dijkbaan tot aan De Aa) en WO (Hofeinde en Lepelstraat) hoogteprofiel genomen van het projectgebied (Figuur 29, Figuur 27 en Figuur 28).

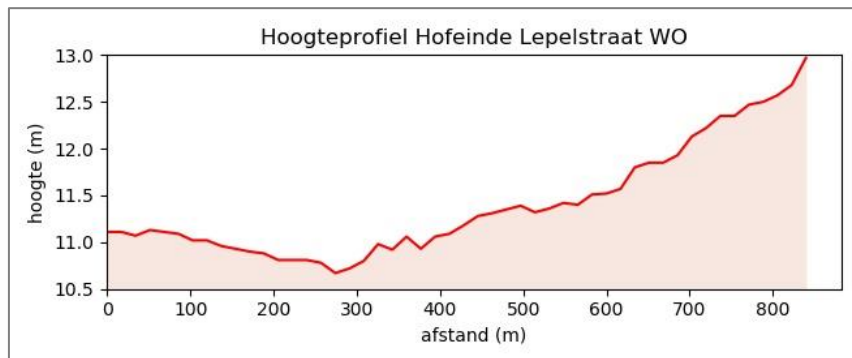
Het NZ (1)-profiel toont een gestaag dalend hoogteverloop tussen 11,7 en 10,5m-TAW om daarna ter hoogte van de Schupleerloop verder te dalen naar 9,5m-TAW (Figuur 29). Het NZ (2) profiel toont een geleidelijke daling tussen 11,7 en 10,6m-TAW vanaf de kruising van de Dijkbaan en de Lepelstraat tot aan De Aa. Hierna daalt het landschap scherp tot 8m-TAW (Figuur 27). Het WO profiel toont initieel een daling vanaf het begin van het projectgebied aan de Hofeinde van 11,2 naar 10,6m-TAW om daarna exponentieel te stijgen naar 13m-TAW ter hoogte van Lepelstraat 1 (Figuur 28).

Figuur 27: Hoogteprofiel ZWNO. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 28: Hoogteprofiel ZWNO. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 29: Hoogteprofiel WO Hofeinde Lepelstraat. (Bron: Geopunt, 2021)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMTYPE

Volgens de gedigitaliseerde Bodemkaart komt ter hoogte van het projectgebied de karteringen **OB**, **Scm**, **Sdm**, **Sem (b)**, **sep/03**, **Zeg** en **Zdp** voor. **OB-bodems** zijn gronden waarvan het originele bodembestand niet gekend is of sterk beïnvloed is door bebouwing (Figuur 30). Dit bodemtype komt voor in de volledige Lepelstraat, de Goorbergenlaan en een gedeelte van de Dijkbaan.

Ter hoogte van de Dijkbaan komt een deel van de straat overeen met de kartering van een matig natte lemige zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont (**Sdm**). Het betreft een plaggengrond. Evenzeer komt er een matig droge lemige zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont (**Scm**) voor. Ook dit betreft een plaggengrond waarbij het humusdek (> 60 cm dik) in sommige gevallen op een podzol rust. **Sem (b)** is een natte lemig-zandgronden met diepe antropogene humus A horizont grover wordend in de diepte; bruinachtige bovengrond (een sterk hydromorfe plaggengrond). **Sep3** zijn natte gronden op lemig zand met een dikke humeuze bovengrond (40-60 cm) (Natte alluviale bodems zonder profielontwikkeling).

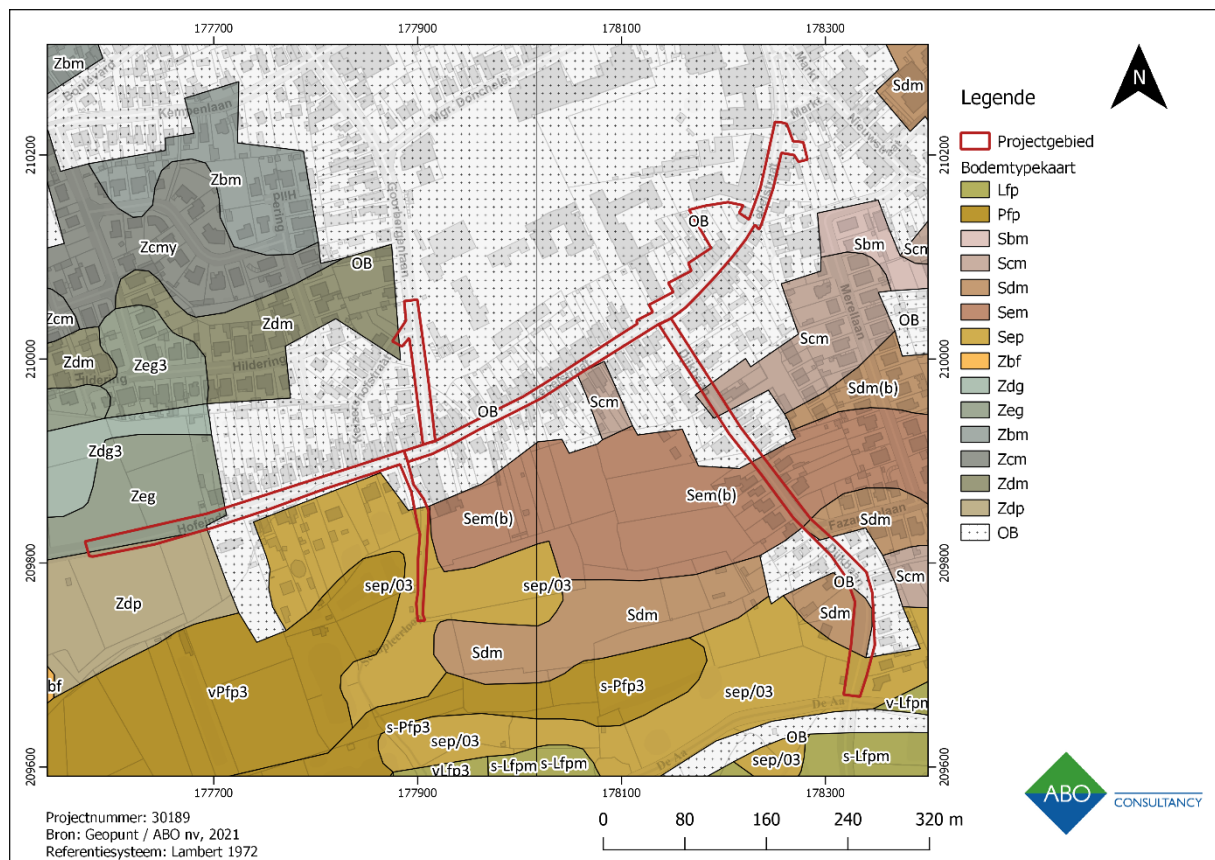
Het westelijke uiteinde van het projectgebied ter hoogte van Hofeinde komen twee karteringen voor volgens de bodemkaart. **Zeg** zijn matig droge zandgronden met duidelijke humus of/en ijzer B horizont (een Zwak hydromorfe humus-ijzerpodzol). **Zdp** zijn matig droge en matig natte gronden op zand (iets hydromorfe gronden op fijn zand zonder profielontwikkeling).²

Een **plaggengrond** is een bodem met een dik humeus dek dat is ontstaan door eeuwenlange ophoping met plaggen vermengd met stalmest. De techniek werd toegepast op minder vruchtbare gronden vanaf de late middeleeuwen tot de uitvinding van kunstmest aan het einde van de 19de eeuw. Hierdoor heeft

² Baeyens en Tavernier, *Verklarende tekst bij het kaartblad Lille 30W*.

een plaggenbodem afdekkende eigenschappen voor de onderliggende mogelijke intacte archeologische artefactensites en sporensites. De aanwezigheid van een **podzol** kan de bewaring betekenen van een prehistorische artefactensite. De mogelijk aanwezige B-horizont zorgt voor een goed bewaringspotentieel voor pre-Middeleeuwse sporen en vondsten.

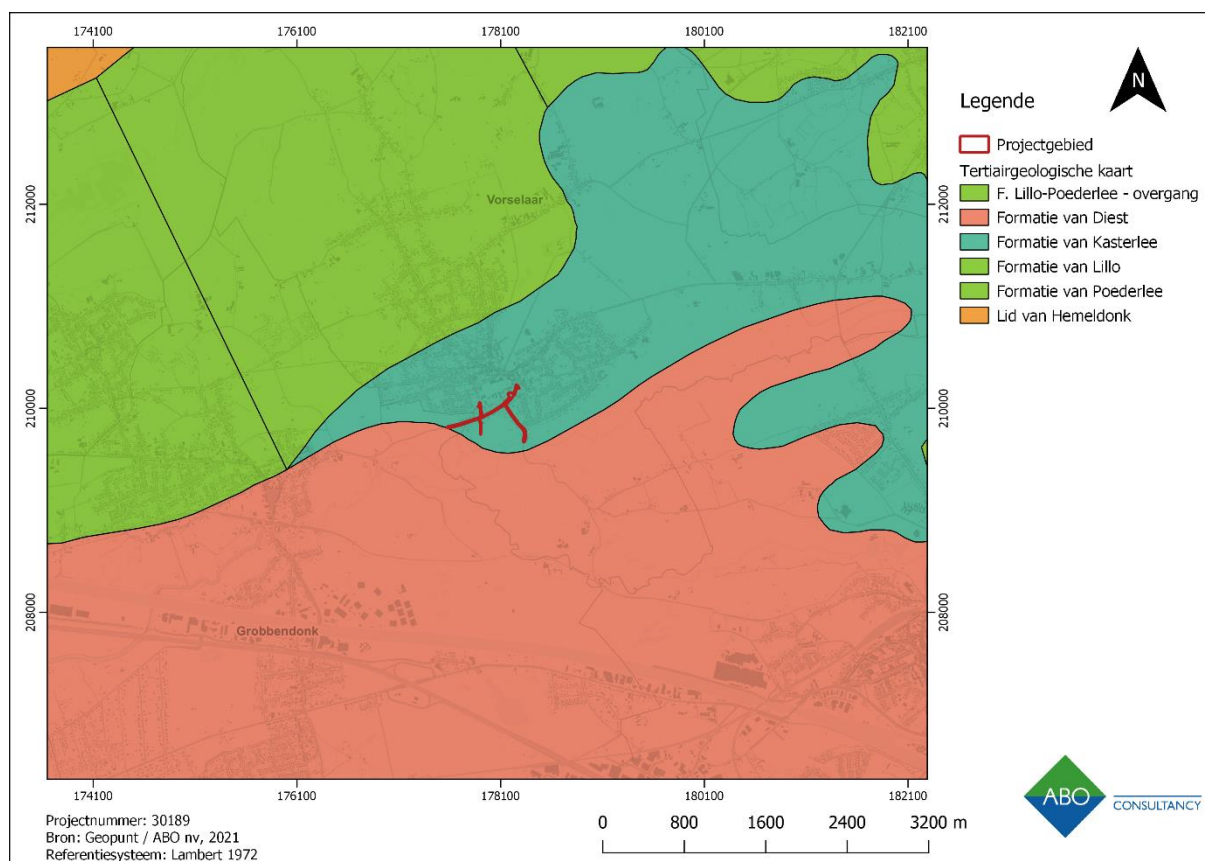
Figuur 30: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

3.2.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART

Volgens de Tertiair geologische kaart bevindt het projectgebied zich op de afzettingen van de **Formatie van Kasterlee**. Deze formatie wordt gekenmerkt door bleekgroen tot bruin fijn zand. De laag toont verder paarse klei-horizonten en is licht glauconiet- en micahoudend. Onderaan de laag komen kleine zwarte silexkeien voor (Figuur 31).³

Volgens de Tertiair isohypsen, komt de top van de laag voor tussen een diepte vanaf 5 en 10m-MV. Dit betekent dat de Tertiaire lagen binnen het projectgebied hoogstwaarschijnlijk niet aangesneden zullen worden tijdens de uitvoering van de werken.

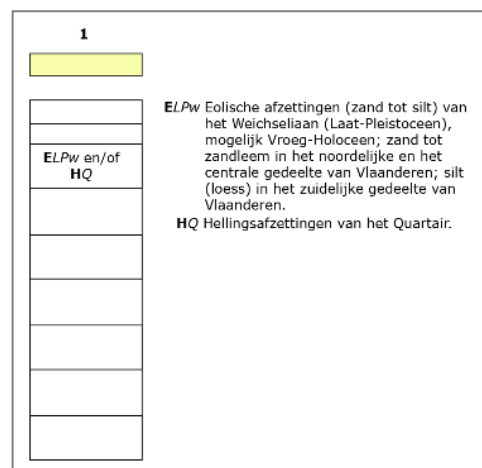
³ Laga, Louwyte, en Geets, 'Paleogene and Neogene Lithostratigraphic Units (Belgium).'

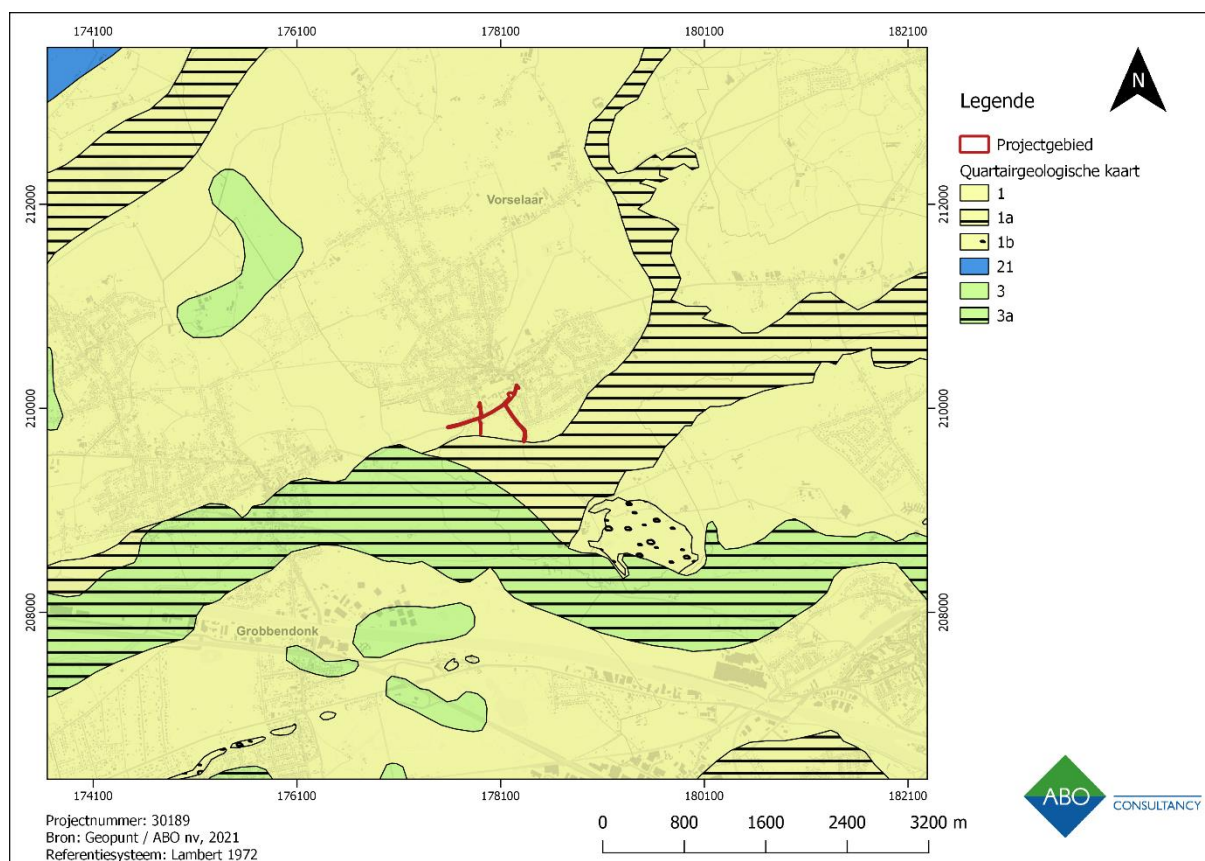
Figuur 31: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

De quartairgeologische sequentie ter hoogte van het projectgebied bestaat uit eolisch zand (ELPw) en leem uit het Weichseliaan en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (HQ) (**type 1**) (Figuur 33). Een dergelijke sequentie heeft een relatief klein archeologisch potentieel. De zandige opduikingen nabij waterlopen, gevormd door deze ELPw-afzettingen, waren vanaf de steentijd aantrekkingspolen voor bewoning. De sporen die deze jager-verzamelaars achterlieten bestaan voornamelijk bestaan uit verspreide vondsten op het toenmalig loopvlak. Als deze loopvlakken kort na gebruik niet worden afgedekt, zoals het geval met type 1, dan is de kans op bewaring van paleolithicum- en mesolithicumsites zeer klein.

Figuur 32: Detail van de eenheden die de onderstaande Quartairgeologische kaart kenmerkt (Bron: DOV 2020).

Figuur 33: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart met het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2020)

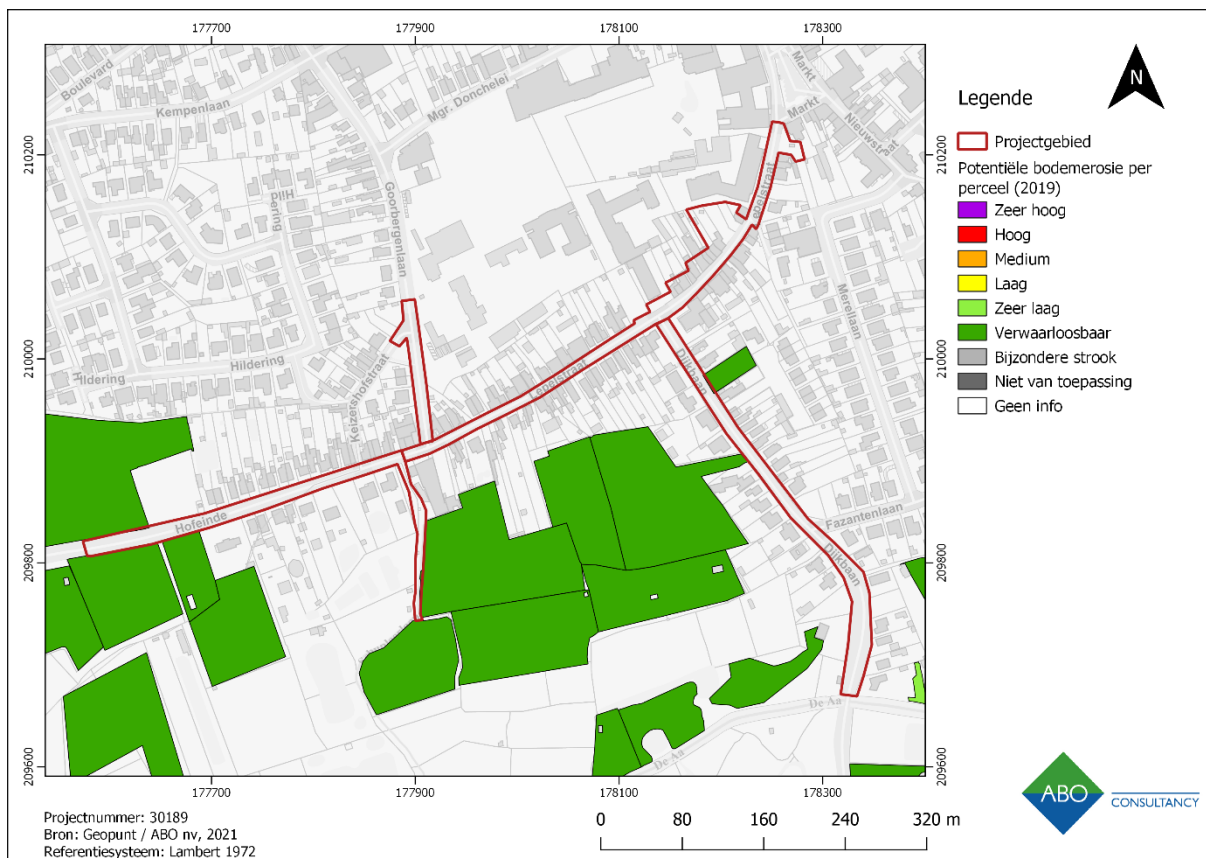
3.2.4 BODEMEROSIEKAART

De potentiële bodemerosie net naast het projectgebied is gekarteerd als **‘verwaarloosbaar’**. Een lage impact van erosie bevordert de bewaring van de bodemopbouw en bijgevolg ook van eventueel aanwezige archeologische resten (Figuur 34).

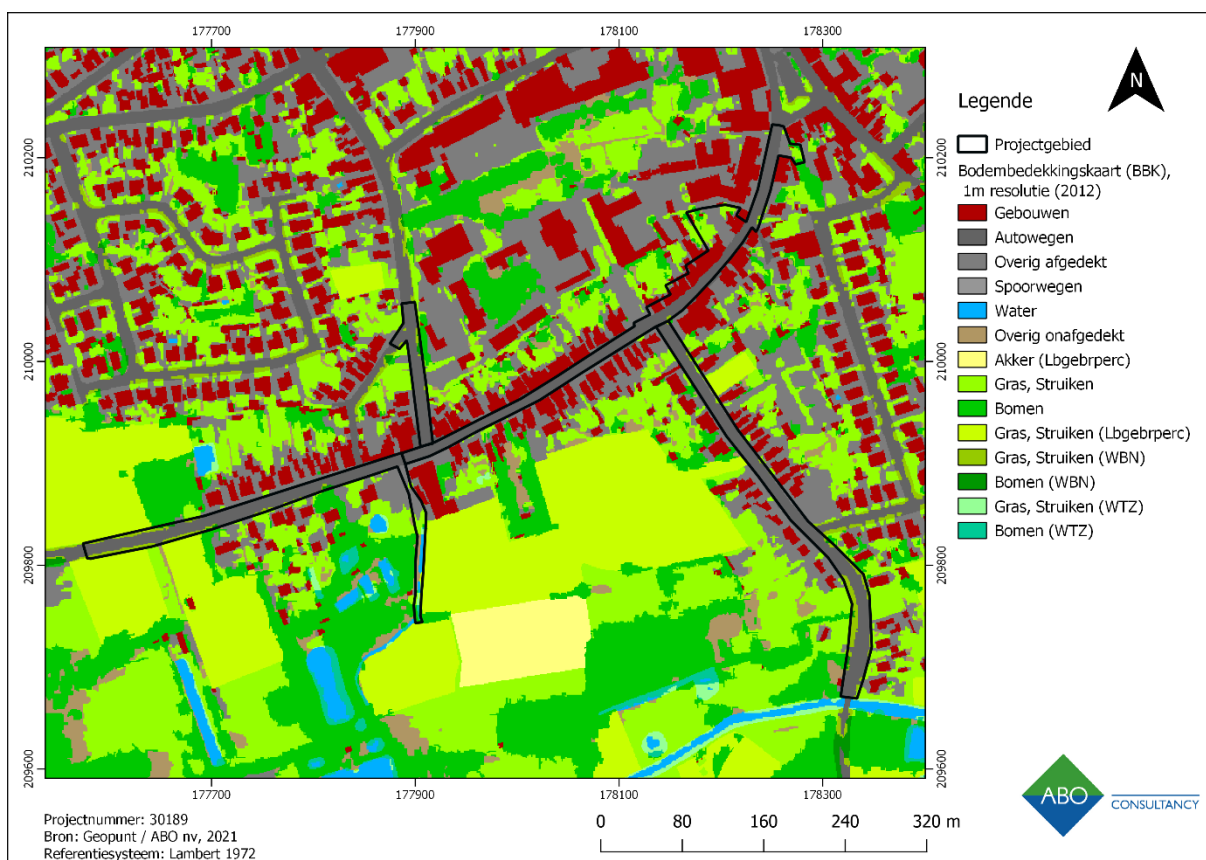
3.2.5 BODEMBEDEKKINGSKAART

Het projectgebied wordt volgens de Bodembedekkingskaart gekenmerkt als een combinatie van ‘gebouwen’, ‘overig afgedekt’ en groenzone. De kaart komt overeen met de grb (Figuur 35).

Figuur 34: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 35: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Zone waar geen archeologie te verwachten valt	Relevant, cf. 4.2.2
Archeologische vooronderzoeken in de omgeving	Relevant, cf. 4.2.3
Inventaris Bouwkundig Erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Centrale Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.2
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (ca. 1712)	Onvoldoende gedetailleerd, cf. 4.3.1
Villaretkaart (ca. 1745)	Niet beschikbaar
Ferrariskaart (1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.2
Atlas der Buurtwegen (1841)	Relevant, cf. 4.3.3
Vandermaelen kaarten (1846-1854)	Relevant, cf. 4.3.4
Poppkaart (1842-1879)	Niet beschikbaar
Topografische kaart van België (1873)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1904)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1939)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1969)	Relevant, cf. 4.3.6
Topografische kaart van België (1981)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1989)	Niet relevant
Orthofotomozaïek	
Kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971	Relevant, cf. 4.3.6
Kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990	Relevant, cf. 4.3.6
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2000-2003	Relevant, cf. 4.3.6
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2005-2007	Niet relevant
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2008-2011	Niet relevant
Grootschalig, winteropnamen, kleur, 2013-2015	Niet relevant
Grootschalig, winteropnamen, kleur, meest recent	Relevant

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.

4.1 HISTORISCHE SITUERING

De omgeving van Vorselaar was mogelijk reeds bewoond in de Romeinse tijd. Tijdens een opgraving aan de Van de Wervelaan te Vorselaar, ca. 0,5km ten noorden van de markt van Vorselaar, zijn nederzettingssporen uit de 3de eeuw aangetroffen door het Vlaams Erfgoedcentrum in 2016. Er zijn in totaal sporen van drie huisplattegronden en een potstal aan het licht gekomen. Rondom de huizen waren drie waterputten, een bijgebouw en enkele kuilen aanwezig. De archeologische site bevindt zich op de flank van een dekzandrug. Binnen het noordelijke hoger gelegen deel van de site zijn vooral Romeinse bewoningssporen aangetroffen, terwijl binnen het zuidelijke lager deel ook aanwijzingen zijn voor bewoningssporen uit de ijzertijd.⁴

Historische bronnen vermelden Vorselaar als *Forsellara* in een kopie in 1117 van een document uit de 8ste eeuw. Mogelijk is deze naam afgeleid van de woorden *fursa* (stekende brem) en *laar* (bosweide).⁵ In deze tijd behoorde de Sint-Pietersparochie van Vorselaar kerkelijk gezien tot het kapittel van Kamerijk. Dit kapittel was tevens de moederparochie van de dorpen Lille en Poederlee. Tijdens de omschakeling van de 13de op de 14de eeuw behoorde Vorselaar toe aan de Heren van Rotselaar, kasteleins van de hertogen van Brabant.⁶

Vorselaar was tot de 19e eeuw een typische Kempische plattelandsgemeente. In het begin van de 19e eeuw kwam hier verandering in. De textielverwerking nam een belangrijke plek rol aan, er werd vooral linnennijverheid bedreven. Daarnaast stond vlas- en wolverwerking en kantproductie centraal. In de 20ste eeuw schoof het middelpunt van productie naar diamantverwerking. Ter hoogte van het Moleneinde werd er door de gebroeders August en Louis van Ginniken de eerste diamantslijperij opgericht. Een nieuwe elektriciteitskabine werd gebouwd aan de Kabienstraat om de slijperij van elektriciteit te voorzien. Na de aanleg van het elektriciteitsnet ontstonden vele werkplaatsen. Op bijna iedere hoek van de straat was er wel een kleine fabriek aanwezig. Vele arbeidershuizen hadden daarnaast ook zelf een 'snijkamer'. In 1963 werd de eerste diamantschool opgericht aan de Oostakker, ca. 100 m ten noordoosten van de markt. Vandaag de dag betreft Vorselaar een zeer landelijke gemeente. De woonfunctie is sterk toegenomen. De eerste verkavelingen werden in de jaren '70 van de vorige eeuw gerealiseerd.⁷

4.2 ERFGOEDKUNDIGE EN ARCHEOLOGISCHE DATA

4.2.1 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Volgens de Inventaris Onroerend Erfgoed ontsluit het projectgebied drie elementen van onroerend erfgoed (Figuur 36).

Het westelijke einde van het projectgebied aan de Hofeinde, raakt het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa' (ID 10286). Het landschap vertoont nog verschillende sporen van de rijke ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied. Uit analyse van de historische kaarten blijkt dat de beemden en akkers nog een relatief gave perceelsstructuur met perceelsrandbegroeiing bezitten. Ook het wegenpatroon en een aantal dreven zijn mooi bewaard gebleven. De oude meanders langs de Kleine Nete en Aa verwijzen naar de oorspronkelijke loop beide

⁴ Hazen, 'Romeinse bewoning te Vorselaar', 73–76.

⁵ Gysseling, *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*, 1026.

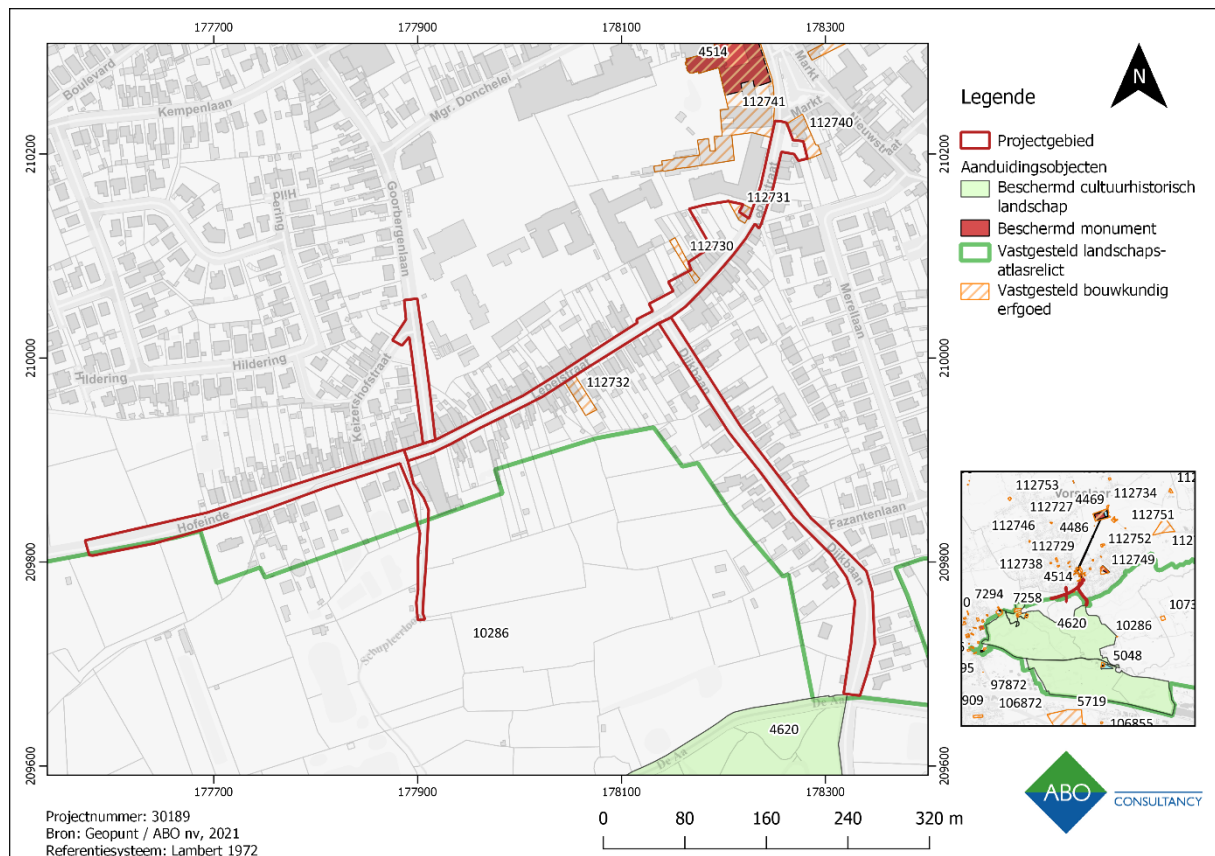
⁶ Vandeputte, *Gids Voor Vlaanderen 2007*, 1200.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Vorselaar'.

rivieren. Vooral op het hoger gelegen interfluvium komen nog plaggenbodems voor, wat wijst op vroegere landbouwactiviteiten.⁸

Het projectgebied kruist onder andere eveneens twee vastgesteld bouwkundige elementen, beiden opgenomen als 'Dorpswoning'. ID 112730 situeert zich ter hoogte van Lepelstraat 26 en is de vaststelling van een kleine dorpswoning uit vermoedelijk het eerste kwart van de 20ste eeuw.⁹ ID 112731 bevindt zich ter hoogte van Lepelstraat 4 en werd eveneens in 2019 vastgesteld en opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed. Het pand werd volgens de inscripties op de voorgevel gebouwd in 1929.¹⁰

De woningen zijn waardevol en mogen door hun vaststelling niet zonder onderbouwde motivatie gesloopt worden.

Figuur 36: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de directe omgeving van het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2021).

4.2.2 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS

Op het projectgebied zelf bevindt zich één melding volgens de Centrale Archeologische Inventaris, met name melding 'Aabrug' (ID 105540).

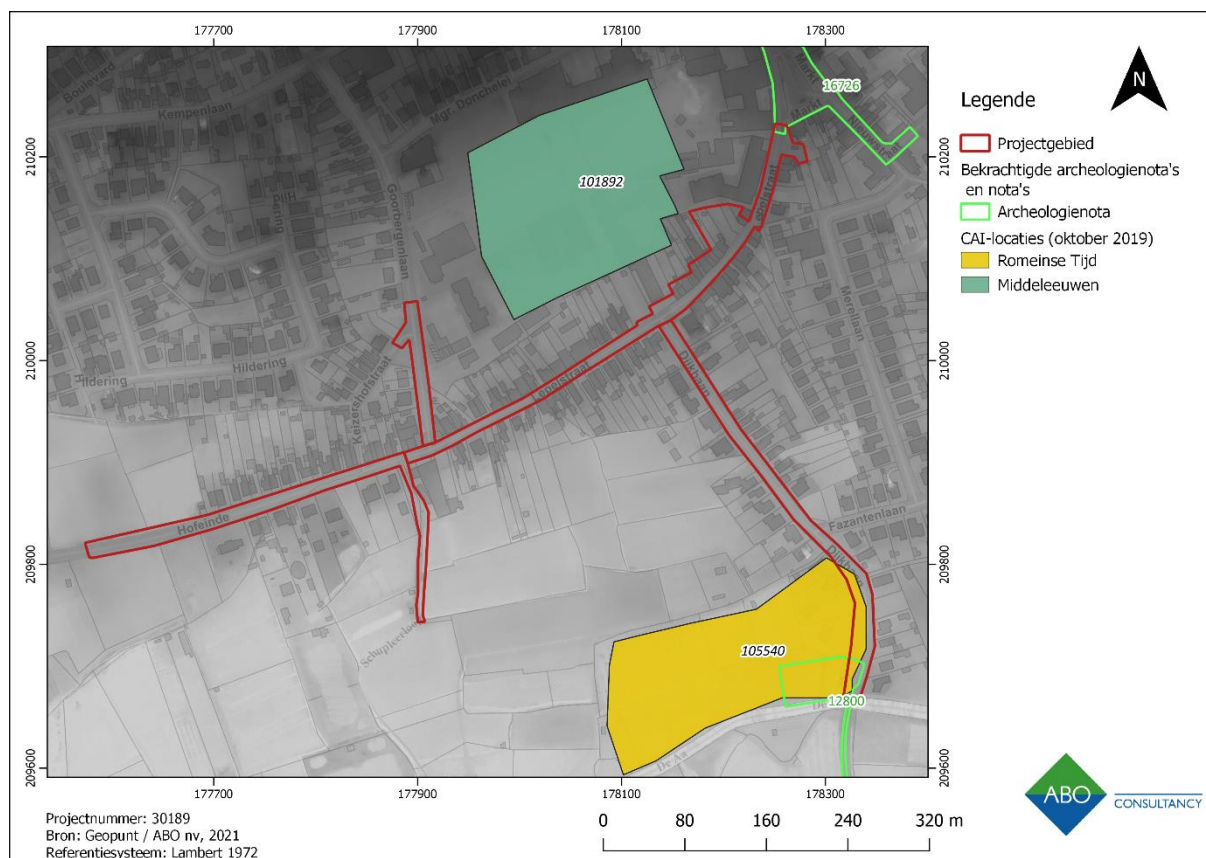
Op deze locatie werden in 2006 na een veldprospectie een Romeinse losse vondst aardewerk en een losse vondst lithisch materiaal uit de steentijd aangetroffen. Bij een dergelijke veldprospectie kan de exacte context van de vondsten niet gekaderd worden. De CAI duidt deze melding aan als zijnde daterend uit de Romeinse tijd terwijl er eveneens (in waarschijnlijk mindere mate) lithisch materiaal werd aangetroffen. Bijkomende meldingen in de ruimere omgeving van het projectgebied steunen

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa'.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Dorpswoning (Lepelstraat 26, Vorselaar)'.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Dorpswoning (Lepelstraat 4, Vorselaar)'.

echter deze Romeinse en prehistorische vondsten waardoor het archeologisch potentieel voor deze perioden hoog is. Een verklaring hiervoor is de vastgestelde **vicus op de Steenberg** ter hoogte van de Floris Primstraat in Grobbendonk, ten westen van het projectgebied. De vicus werd reeds in 1977 ontdekt en vanaf 2013 uitgebreid onderzocht.¹¹ Het onderzoek van All-Archeo in 2017 aan de Nijverheidsstraat in Grobbendonk bevestigde nogmaals de opmerkelijke vondst van een nederzetting of vicus.¹²

Figuur 37: Alle CAI-meldingen in de directe omgeving van het projectgebied; detail. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).

Net ten noorden van de Lepelstraat, werd in 1959 ter hoogte van het huidige Kardinaal Van Roey-instituut, een waterput aangetroffen tijdens een opgraving, gemaakt uit 2 uitgeholde boomstammen maar ook aardewerk en dakpanfragmenten (ID 101892).¹³ De waterput is Gallo-romeins of Merovingisch. De informatie uit de CAI is ontoereikend voor een volledig inzicht in de aangetroffen vondsten en de context van de vondst van de waterput.

Ten noordoosten van het projectgebied toont de CAI nog twee meldingen met onder andere de huidige Sint-Pieterskerk (ID 102830), middeleeuws van oorsprong. Aan de Kabinestraat werd in 2016 een archeologische prospectie uitgevoerd. Uit de vroege IJzertijd werden er 41 scherven handgevormd aardewerk aangetroffen afkomstig uit de E-horizont. Tevens werd één scherf Maaslands wit aardewerk en een sporencluster uit de middeleeuwen aangetroffen.¹⁴ Deze zone werd na afloop omgevormd naar een GGA-zone.

¹¹ Reyns, Natasja en Bruggeman, 'Archeologisch onderzoek 2012-2013 in de vicus van Grobbendonk (Antw.)'.

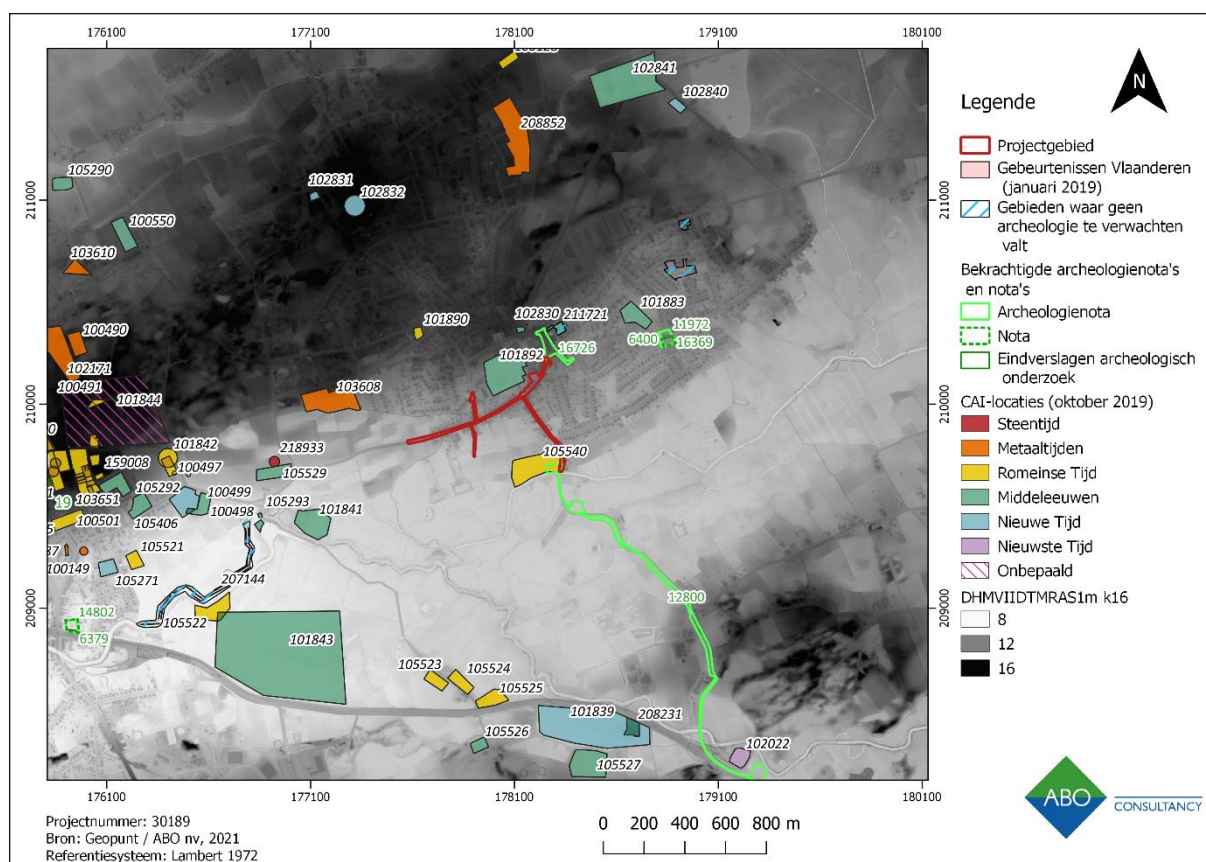
¹² Bruggeman en Reyns, 'Vooronderzoek Grobbendonk Nijverheidsstraat (eindverslag)'.

¹³ De Maeyer, 'Een Gallo-Romeinse waterput te Vorselaar'.

¹⁴ Verrijckt en Smeets, 'Het archeologisch vooronderzoek aan de Kabinestraat te Vorselaar'.

De meldingen uit de CAI op dichte en verdere afstand tonen een menselijke occupatie rondom het centrum van Vorselaar vanaf de steentijden tot en met het heden met een focus op de Romeinse tijd, metaaltijden en middeleeuwen. De vallei van De Aa was dus reeds een lange tijd een aantrekkelijke vestigingsplaats.

Figuur 38: Alle CAI-meldingen in de directe omgeving van het projectgebied. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021).

In een straal van 1.000 meter zijn er in totaal 27 meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris. Het betreft om vondstenmeldingen vanaf de steentijd tot en met de 18de eeuw. De vicus in het centrum van Grobbendonk wordt hieronder niet verder beschreven maar is zichtbaar op Figuur 38 als de verzameling van Romeinse meldingen ten westen van het projectgebied. De focus van de meldingen ligt op vondstmeldingen uit de Romeinse Tijd, metaaltijden en middeleeuwen. Het betreft onder andere:

ID	Naam/locatie	Type	Omschrijving	Datering
Op het projectgebied en in directe omgeving				
105540	Aabrug	Vondstmelding (2006)	Romeinse Tijd: losse vondst aardewerk Steentijd: losse vondst lithisch materiaal	Steentijd Romeinse Tijd
101892	Kardinaal Van Roey-instituut (Heufstraat)	Toevalsvondst in 1959	Middeleeuwen (Vroege middeleeuwen): Vondst van een waterput, gemaakt uit 2 uitgeholde boomstammen, aardewerk en dakpanfragmenten. ¹⁵	Middeleeuwen
102830	Parochiekerk St.-Pieter	Literatuur	Volle middeleeuwen: kerk	Middeleeuwen
211721	Kabienstraat	Archeologisch onderzoek/Mechanische prospectie, 2016	Metaaltijden: 41 scherven handgevormd aardewerk afkomstig uit de E-horizont	Middeleeuwen Metaaltijden

¹⁵ De Maeyer, 'Een Gallo-Romeinse waterput te Vorselaar'.

			Middeleeuwen: één scherp Maaslands wit aardewerk en een sporencluster. ¹⁶	
101890	Heikant 21	Toevalsvondst in 1967	Midden-Romeinse tijd: bronzen munt van Traianus (sestertius) ¹⁷	Romeinse Tijd
103608	Klokkeven Gr 4	Literatuur	Metaaltijden: vlakgraf/urnenvondsten ¹⁸	Metaaltijden
In de omgeving rond ca. 1km				
218933	Korentenbossen I	Vondstmelding (2016)	Steentijd (Laat-mesolithicum): silex: trapezium (laat-mesolithicum, determinatie door F. Geerts) Metaaltijden (Vroege ijzertijd): harpstadt randfragment met vingerindrukken de hals glad en onderkant, fragment la Tène armband (type 7a blauw)	Steentijd Metaaltijden
208852	Van de Wervelaan	Archeologisch onderzoek/Mechanische prospectie/Opgroaving, 2015/2017	Metaaltijden: 4 concentraties aan paalkuilen. Mogelijk werd de plattegrond en een eenbeukig en een tweebeukig gebouw aangesneden. Ook nog een maalsteen aangetroffen. Romeinse Tijd: 2 potstallen en een potstal of waterput. Paalkuilen. Een aanzienlijke hoeveelheid materiaal afkomstig uit de sporen (verzameld bij de aanleg van het vlak): 60-tal scherven (gedraaid en handgevormd). Een aanzienlijke hoeveelheid materiaal afkomstig uit de sporen (verzameld bij de aanleg van het vlak): bouwceramiek. Een aanzienlijke hoeveelheid materiaal afkomstig uit de sporen (verzameld bij de aanleg van het vlak): mogelijk fragment van gordelbeslag of paardentuig, ...) Middeleeuwen: 14-tal paalkuilen (geen structuur herkenbaar). Grachten greppels voor afwatering en afbakening van percelen ¹⁹	Romeinse Tijd Metaaltijden Middeleeuwen
208231	Klooster De Troon 2	Archeologisch onderzoek/Opgroaving, 2014	Middeleeuwen: Er werden muurresten aangetroffen die behoorden tot het klooster. ²⁰	Middeleeuwen
207144	Troon - Watermolenweg	Archeologisch onderzoek/Mechanische prospectie, 2014	Nieuwste Tijd : sporen van ijzerwinning Nieuwe Tijd: greppels Metaaltijden: 2 scherven handgevormd aardewerk ²¹	Metaaltijden Nieuwe Tijd Nieuwste Tijd
102840	Vispluk 5 (Kasteelhoeve)	Inventaris onroerend erfgoed	Nieuwe Tijd (17de eeuw): kasteelhoeve	Nieuwe Tijd

¹⁶ Verrijckt en Smeets, 'Het archeologisch vooronderzoek aan de Kabienstraat te Vorselaar'.

¹⁷ De Maeyer, 'Bronzen munt gevonden te Vorselaar'.

¹⁸ Bauwens-Lesenne, *Bibliografisch Repertorium der Oudheidkundige vondsten in de provincie Antwerpen (Vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen)*, 57.

¹⁹ Hazen, 'Romeinse bewoning te Vorselaar'; Scheltjens, 'Archeologische prospectie Vorselaar Van de Wervelaan (prov. Antwerpen) Basisrapport'.

²⁰ Reyns, Bruggeman, en Dierckx, 'Archeologisch opgraving Grobbendonk - Troon 30-32 Priorij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon'.

²¹ Beenhouwer e.a., 'Grobbendonk Kleine Nete, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem in het kader van de dijkwerken aan de Kleine Nete tussen de Watermolen en Troon'.

102831	Molenbaan 89	Inventaris onroerend erfgoed	Nieuwe Tijd (18de eeuw): hoeve	Nieuwe Tijd
100498	Watermolen weg V	Vondstmelding (2002)	Middeleeuwen: losse vondst aardewerk, geen details beschikbaar	Middeleeuwen
105293	Watermolen weg I	Historisch onderzoek/Kaart studie;	Late middeleeuwen: watermolen	Middeleeuwen
101883	Schranshoeve	Cartografie/iconografie/fotografie	Middeleeuwen: site met walgracht	Middeleeuwen
105526	Troonsche Heide 1	Vondstmelding (2002)	Middeleeuwen: losse vondst aardewerk	Middeleeuwen
105524	Watermolen weg III	Vondstmelding (2002)	Romeinse Tijd: losse vondst aardewerk	Romeinse Tijd
105523	Watermolen weg II	Vondstmelding (2002)	Romeinse Tijd: losse vondst aardewerk	Romeinse Tijd
105522	Graafweide 1	Vondstmelding (2002)	Romeinse Tijd: losse vondst aardewerk Middeleeuwen: losse vondst aardewerk	Romeinse Tijd Middeleeuwen
102022	walgrachtsite / Neteoever	Interne informatie	Archief IAP, plaatsbezoek van S. Debruyne wees uit dat de huidige gracht bestaat sinds 1920	Nieuwste Tijd
101843	Hoeve De Troon	Archief IAP	Middeleeuwen: hoeve	Middeleeuwen
101841	Oud Kasteel-Watermolen weg	Historisch onderzoek/Kaart studie	Late middeleeuwen: lusthof, afgebrand in 1579, nog enkel de bijgebouwen zijn in gebruik	Middeleeuwen
101839	Klooster De Troon	Historisch onderzoek/Kaart studie/Vondstmelding	Nieuwe Tijd: klooster (o.b.v. Ferrariskaart) Middeleeuwen: losse vondst aardewerk (2002)	Middeleeuwen Nieuwe Tijd
102841	Kasteel de Borrekens	Inventaris onroerend erfgoed	Late middeleeuwen: Waterburcht Romeinse Tijd: In "Bouwen door de eeuwen heen" is er sprake van een villa. Geen verdere info hierover.	Romeinse Tijd Middeleeuwen
102832	Molen van Vorselaar	Cartografie/iconografie/fotografie	Nieuwe Tijd (18de eeuw): molen Bijkomende info: molen werd gebouwd voor 1381 en is gesloopt in 1959. ²²	Nieuwe Tijd
105529	Hofeinde 1	Vondstmelding (2002)	Middeleeuwen: losse Vondst aardewerk Romeinse Tijd : losse vondst aardewerk	Romeinse Tijd Middeleeuwen
105527	De Troon 1	Vondstmelding (2002)	Middeleeuwen: losse Vondst aardewerk	Middeleeuwen
105525	Watermolen weg IV	Vondstmelding (2002)	Romeinse Tijd : losse vondst aardewerk	Romeinse Tijd

Tabel 2: Overzichtstabel CAI-locaties in een straal van 1km. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021)

4.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORONDERZOEKEN IN DE DIRECTE OMGEVING

Op een afstand van 1.000m van het projectgebied werden sinds 2016 5 archeologienota's en 1 nota gepubliceerd (Figuur 37). Onderstaande tabel geeft een overzicht met een korte beschrijving van de uit te voeren of uitgevoerde maatregelen, bestaande uit bureaustudies (BS), landschappelijke boringen (LBO), verkennende en/of waarderende boringen (VBO en WBO) en proefsleuvenonderzoek (PS) (Tabel 3). Ook één eindverslag op enige afstand wordt mee opgenomen (ID 19).

²² Denewet, Lieven en Holemans, "Molen Geudens", Vorselaar'.

In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de directe regio rondom het projectgebied maar weinig bureaustudies werden uitgevoerd. Desondanks kwamen hierbij reeds interessante vaststellingen naar boven. Zo bleek bij de uitgevoerde archeologische boringen dat het terrein aan de Nieuwstraat (net ten oosten van het projectgebied) een plaggenbodem met hoog potentieel voor sporen vanaf de metaaltijden bevatte. Het daarop volgende proefsleuvenonderzoek trof vooral perceelsgrenzen en greppels aan uit de middeleeuwen en nieuwe tijd. De voorgeschreven maatregelen van de overige archeologienota's werden nog niet uitgevoerd tot op heden.

ID	Naam	Omschrijving	Datering	Conclusie
6400	Vooronderzoek Vorselaar Nieuwstraat 52 - 54	archeologie- nota	2018-01- 31	Door het hoge potentieel besloot de bureaustudie tot het overgaan op een LBO en PSL. ²³
11972	Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54	archeologie- nota	2019-08- 05	Het LBO werd in 2019 door BAAC uitgevoerd. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft aangetoond dat eventueel aanwezige archeologische resten nog aanwezig kunnen zijn in de top van het moedermateriaal. Archeologische verwachting op het aantreffen van sporen vanaf de metaaltijden is aldus matig tot matig hoog. De steentijdverwachting wordt zeer laag geacht door de gelimiteerde oppervlakte waarop vermengde podzolhorizonten aangetroffen werden; hierdoor wordt geen verder archeologisch booronderzoek geadviseerd. ²⁴
16369	Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54	nota	2020-10- 16	In 2020 werden vervolgens de proefsleuven door BAAC uitgevoerd die reeds waren voorgeschreven in AN 6400. Op basis van de aanwezigheid van de plaggenbodem, die algemeen gedateerd worden tussen de late middeleeuwen en de nieuwe tijd, en op basis van de aardewerkvondst die ook in de late middeleeuwen gedateerd kan worden, worden de greppels gedateerd tussen de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Er is geen vervolgonderzoek nodig. ²⁵
12800	Vooronderzoek Vorselaar Heiken en Lenteheide, Schupleerloop en Aa, Vorselaar - Herentals	archeologie- nota	2019-10- 24	Op basis van de bureaustudie werden er verschillende vooronderzoeken voorgeschreven zoals een LBO waarvan tot op heden geen rapportage is beschreven. <i>De maatregelen die worden beschreven in zone 1, komen geografisch overeen met het meest zuidelijkste punt van de Dijkbaan van het projectgebied.</i> ²⁶
16726	Vooronderzoek Vorselaar Markt Vorselaar	archeologie- nota	2020-11- 19	Gezien de aard van de geplande werken en het archeologische potentieel op de markt van Vorselaar werd door ABO nv een LBO, VBO/WBO (optioneel) en PSL (optioneel) voorgeschreven. Dit werd tot op heden nog niet uitgevoerd. ²⁷

²³ Apers en Mestdag, 'Vooronderzoek Tielt Nieuwstraat'.

²⁴ Pawelczak, Piotr en Massagé Liesbeth, 'Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54', 54.

²⁵ Steenhoudt, 'Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54'.

²⁶ Alma en De Roeck, 'Vooronderzoek Vorselaar Heiken en Lenteheide, Schupleerloop en Aa, Vorselaar - Herentals'.

²⁷ Holstein, 'Vooronderzoek Vorselaar Markt Vorselaar'.

19	Vooronderzoek Grobbendonk Nijverheidsstraat	eindverslag	2017-03-31	Het uitgevoerde proefsleuven onderzoek stootte op duidelijke aanwijzingen van de gekende Romeinse nederzetting op de locatie ondanks de huidige bebouwing. In het noorden is daarom sprake van een waardevolle vindplaats, die nog een hoog potentieel op kennisvermeerdering heeft. Daarom is het belangrijk deze zone waar mogelijk in situ te behouden. Indien dit niet mogelijk is, dienen bedreigde zones opgegraven te worden. ²⁸

Tabel 3: Overzichtstabel archeologische rapporten in een straal van 1.000 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2021)

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FRICXKAART OF KAART VAN DE NEDERLANDEN (CA. 1712-1744)

Het projectgebied ligt op een bosgebied, wegenis en rivier tussen 'Vorselaar' en 'Poederlee'. Het projectgebied ligt in realiteit westelijker dan gekarteerd, aan de westelijke zijde van de gekarteerde rivier (De Aa). Door de algemene aard van deze kaart heeft ze slechts weinig wetenschappelijke meerwaarde (Figuur 39).

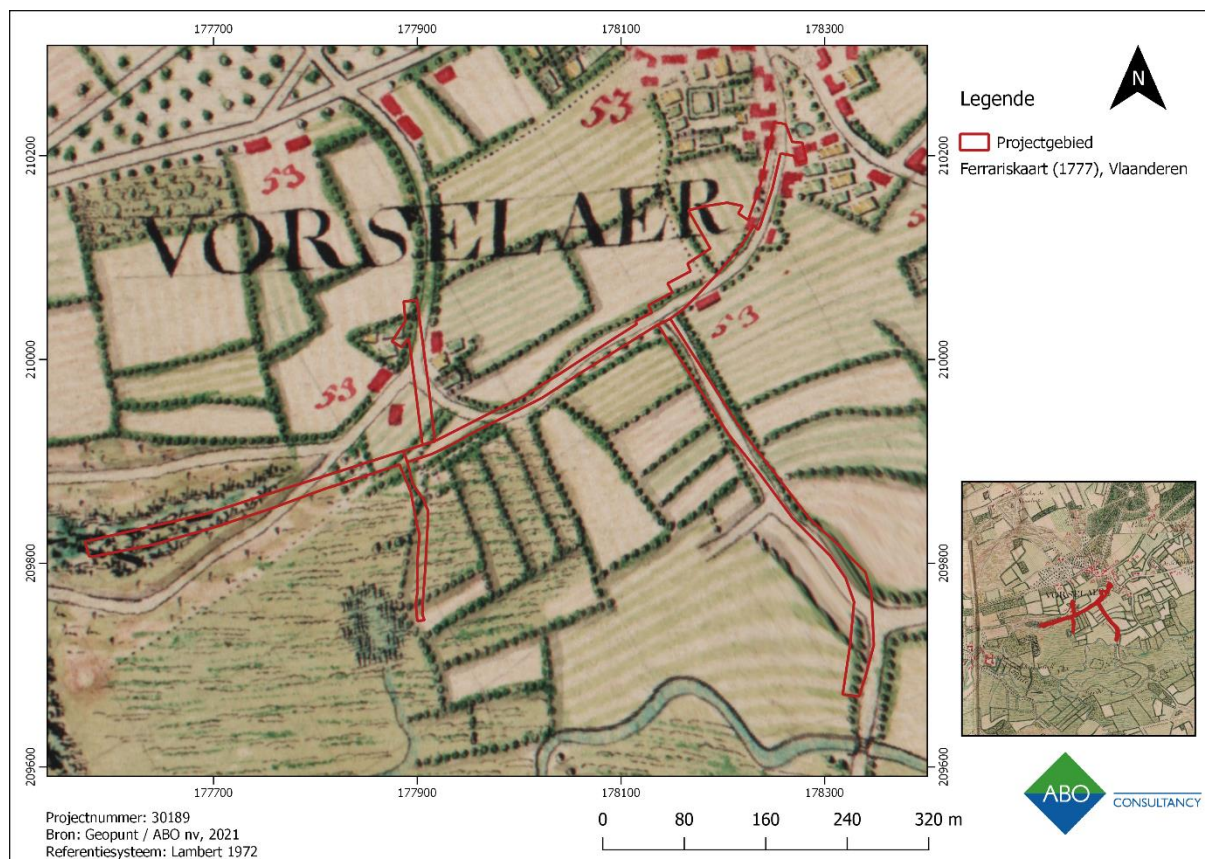

Figuur 39: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

²⁸ Bruggeman en Reyns, 'Vooronderzoek Grobbendonk Nijverheidsstraat (eindverslag)'.

4.3.2 FERRARISKAART OF KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771- 1778)

De Ferrariskaart toont het projectgebied in grotendeels reeds aanwezige wegenis tussen Vorselaar en Grobbendonk. De huidige Dijkbaan met brug over de Aa is ook reeds aanwezig (Figuur 40). Langsheen de wegen is de bebouwing eerder zeer beperkt. Rondom toont de kaart vooral landbouwgebieden ten noorden van de wegenis en beemden rondom de Aa.

Figuur 40: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt, 2021).

4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (1843–1845)

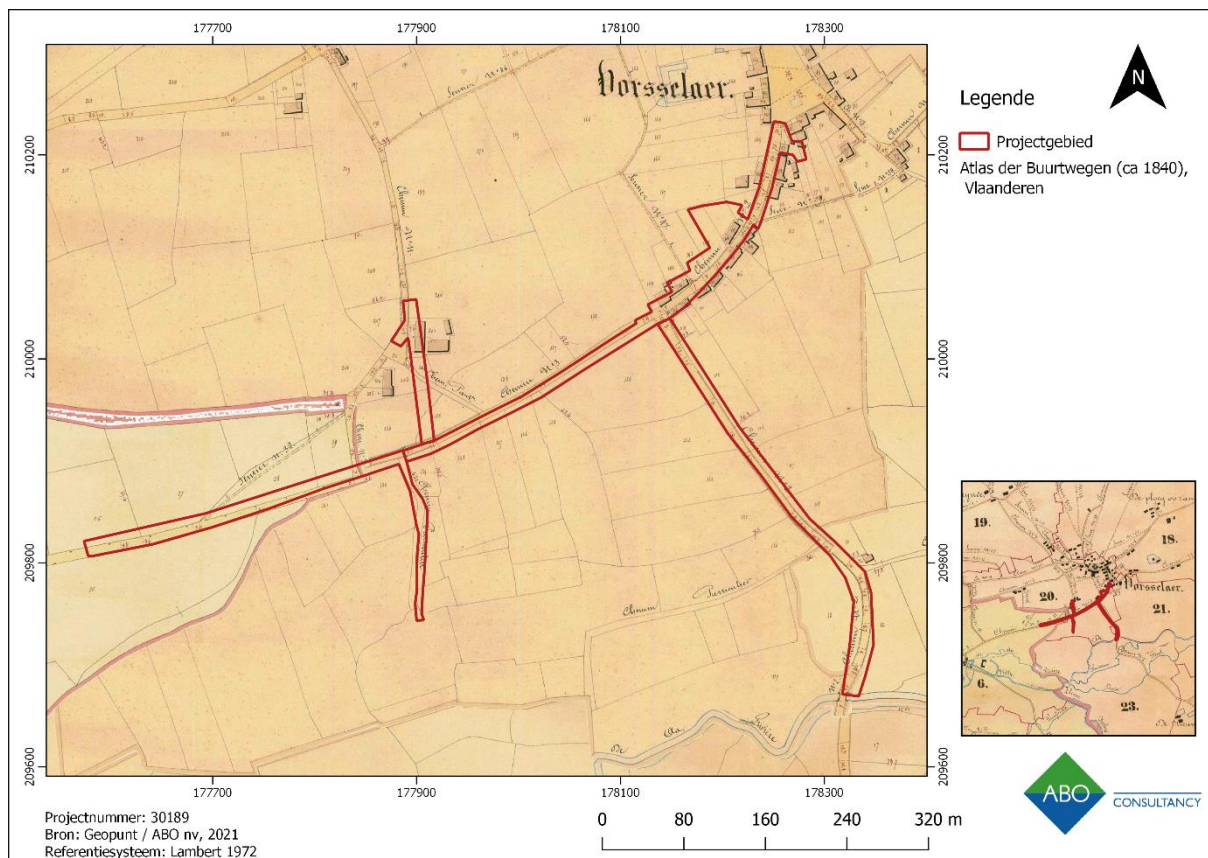
De Atlas der Buurtwegen toont eenzelfde toestand als de Ferrariskaart (Figuur 41). Wel is vanaf deze kaart de huidige noordelijke afsplitsing naar de huidige Goorbergenlaan beter zichtbaar en gelijklopend met de huidige situatie.

4.3.4 VANDERMAELENKAART OF CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

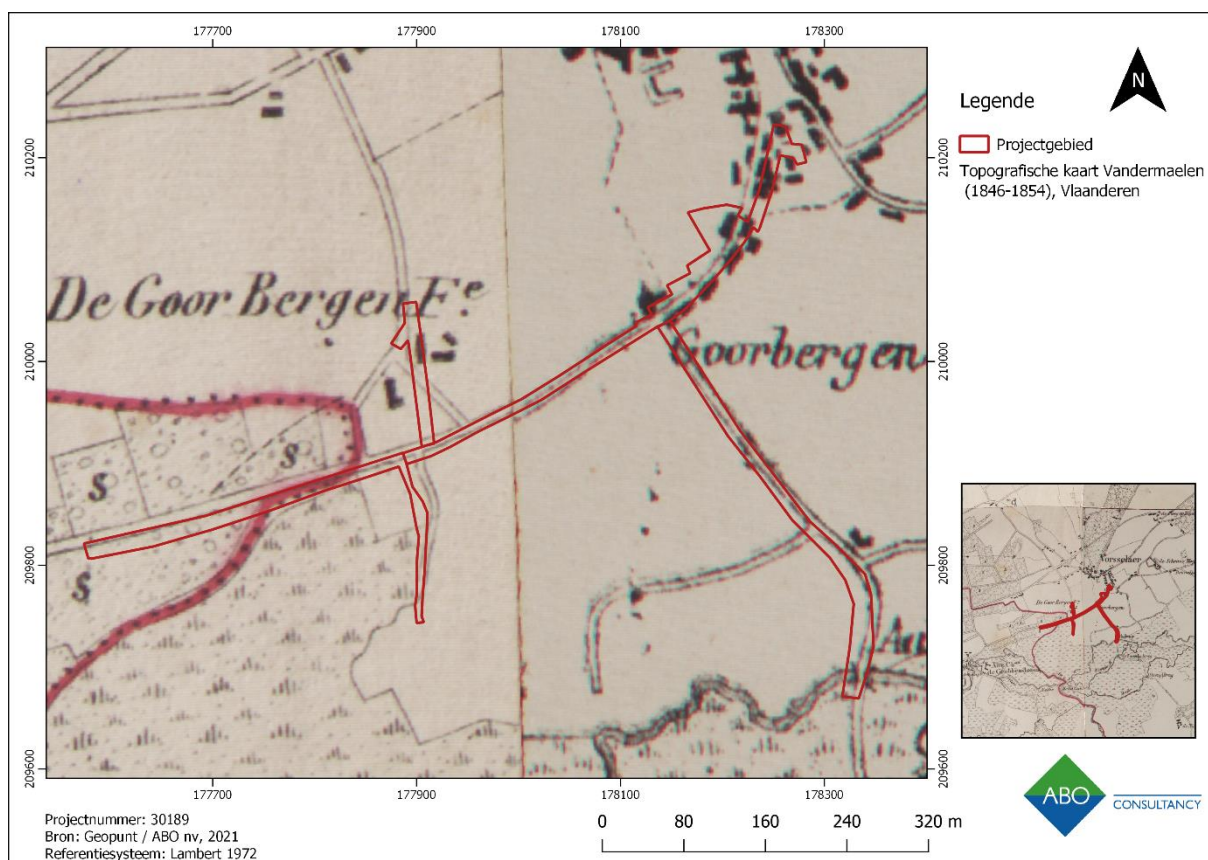
De Vandermaelenkaart toont grotendeels dezelfde stedenbouwkundige situatie als de Atlas der Buurtwegen (Figuur 42). Waar het projectgebied aan de Goorbergenlaan eindigt, beschrijft de Vandermaelenkaart de aanwezige bebouwing als 'Ferme de Goorbergen', een boerderij dus. De splitsing van de Goorbergenlaan naar de huidige Lepelstraat was reeds een feit in de tweede helft van de 19de eeuw.

De directe regio is benoemd als straatwijk 'Goorbergen'. Links en rechts van de huidige Hofeinde, toont de kaart de aanwezigheid van een dennenbos (S, sapin). Verder ten zuiden ervan, tot aan de Aa, is het landschap voornamelijk ingenomen door grasland (beemden).

Figuur 41: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

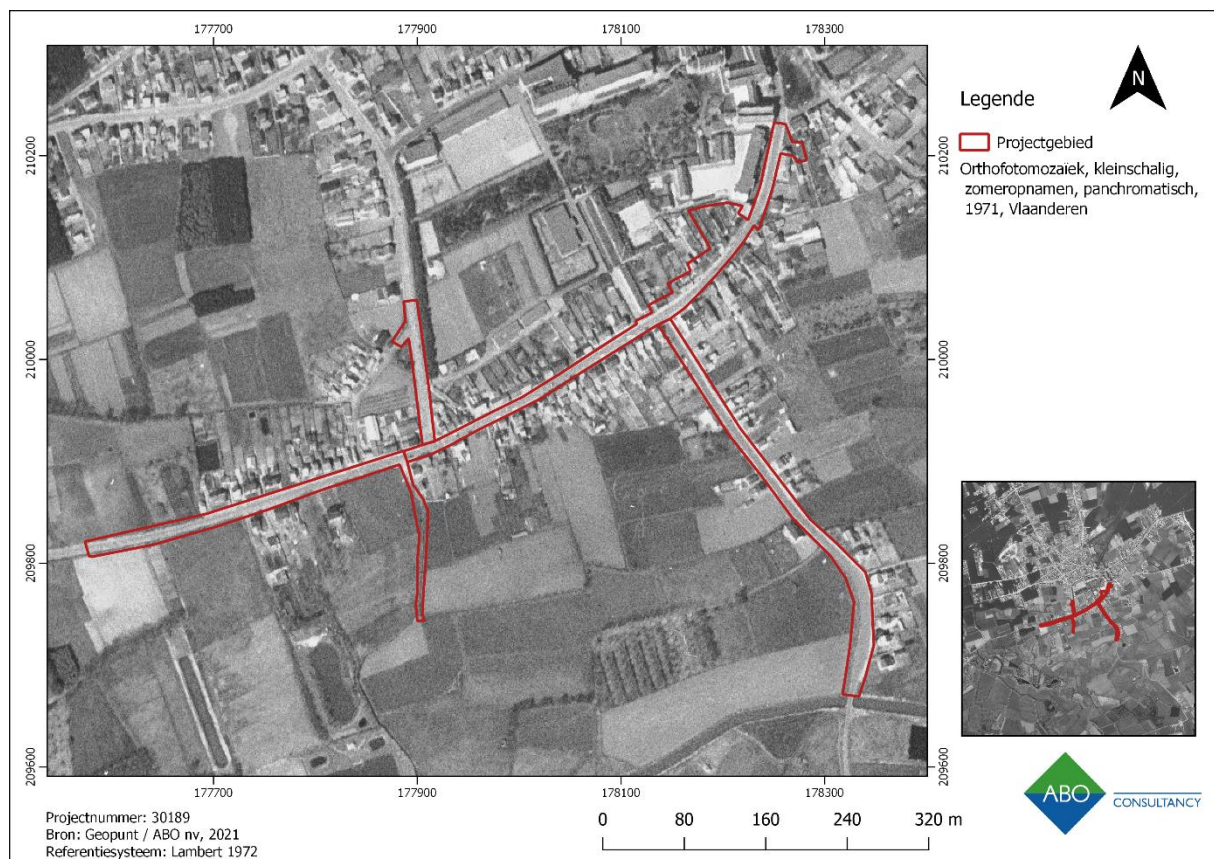
Figuur 42: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

4.3.5 LANDSCHAPSVERANDERINGEN GEDURENDE DE 20STE EN 21STE EEUW

De recentere topografische kaarten en luchtfoto's tonen aan stratenpatroon van het projectgebied geen verdere evolutie heeft doorgemaakt vanaf de 19de eeuw. Geen enkele 20ste-eeuwse topografische kaart wordt beschreven aangezien de wegen op het projectgebied geen verandering meer doorgemaakt hebben sinds de toestand op de Vandermaelenkaart.

Op de luchtfoto van 1971 is de huidige situatie al duidelijk zichtbaar (Figuur 44). De Lepelstraat en Hofeinde zijn grotendeels ingenomen door lintbebouwing, de andere straten in mindere mate. De bebouwing aan Lepelstraat 32 tot en met 4 is reeds aanwezig. Zoals bleek uit de Inventaris onroerend erfgoed, kende de bebouwing hier een opmars vanaf de jaren 1930.

De daaropvolgende luchtfoto's tonen een onveranderde toestand tot heden. De luchtfoto van 1989 toont vervolgens de uitbreiding van het pompstation in de diepte en de aanleg van de drie huidige reinwaterkelders (Figuur 44). Al zeker vanaf de luchtfoto van 2000-2003 tot heden zijn er geen duidelijke ingrepen zichtbaar op het oostelijke gedeelte van het projectgebied. Wel werd in het noordoostelijke gedeelte een ondergrondse installatie geïnstalleerd terwijl het zuidoostelijke terrein onbebouwd gebleven is (Figuur 45).

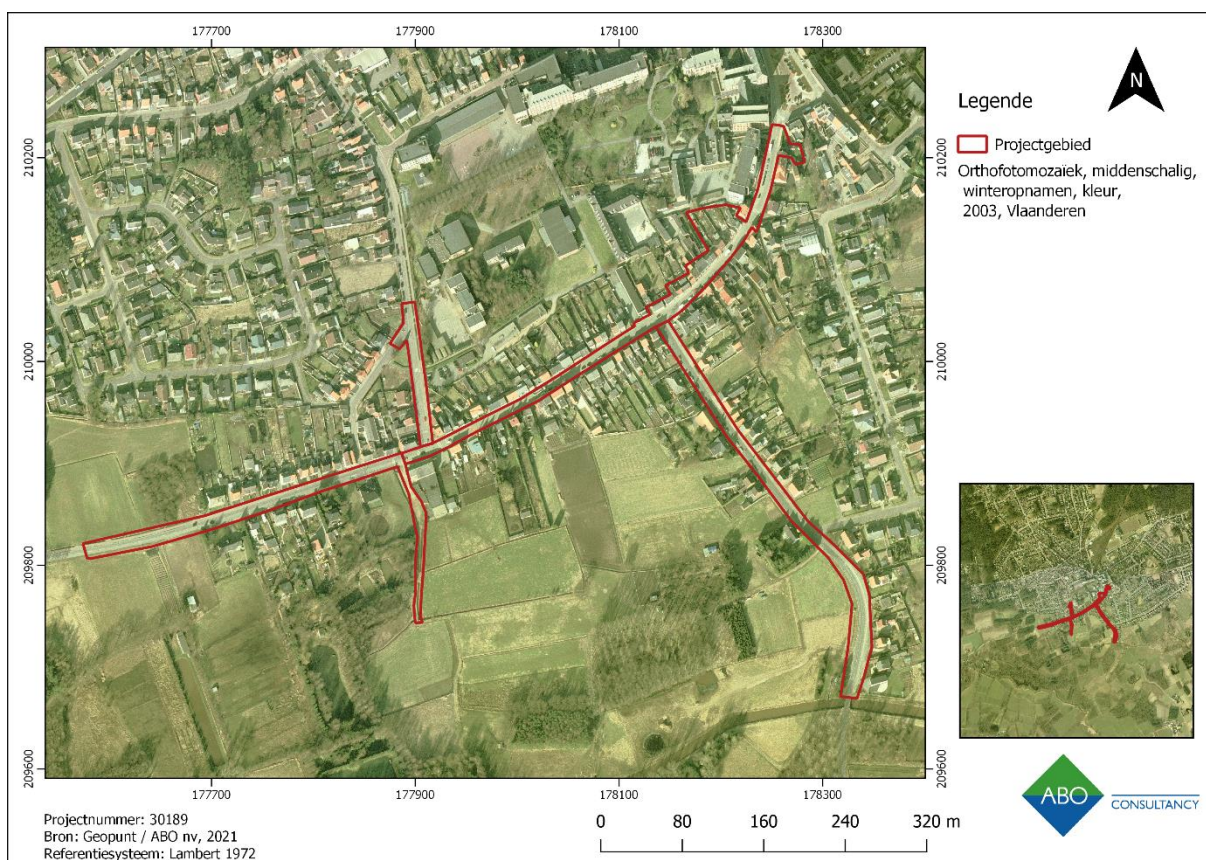

Figuur 43: Orthofotomozaïek 1971 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 44: Orthofotomozaïek 1989 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

Figuur 45: Orthofotomozaïek 2000-2003 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2021)

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van het archeologische potentieel ter hoogte van het projectgebied. Het projectgebied bevindt zich buiten een voorlopig of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een geïnventariseerde archeologische zone.

De ondergrond ter hoogte van het projectgebied wordt door de Bodemkaart gekarteerd als OB, Scm, Sdm, Sem (b), sep/03, Zeg en Zdp. Dit zijn voornamelijk bodems met een dikke antropogene humus A-horizont (plaggenbodem), een zwakke hydromorfe humus-ijzerpodzol of een hydromorfe grond zonder profielontwikkeling. Het projectgebied ligt in een ruraal gebied in de in 'Centrale Kempen' (ca. 5-40m TAW), meer bepaald in 'Land van Herentals-Kasterlee'. Het zuidelijke gedeelte ligt in 'Scheldebekken' meer bepaald in de 'Vallei van de Kleine Nete'. Het is hoofdzakelijk vlakke topografie met sterk versnipperde en onregelmatige open kleine ruimten en beperkt aantal gerichte vergezichten voornamelijk begrensd door bebouwing. Hierdoor was de locatie aantrekkelijk voor de prehistorische mens. De CAI toont effectief steentijdlocaties net ten westen van het projectgebied op gradiëntzones. In de ruime omgeving van het projectgebied betreffen het vondsten uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd en nieuwste tijd, met een focus op en middeleeuwen, metaaltijden en Romeinse tijd. Het betreft vooral losse vondsten middeleeuws of Romeins aardewerk of prehistorisch lithisch materiaal, vondsten uit uitgebreide opgravingen alsook de vaststelling van de vicus van Grobbendonk. Op het projectgebied zelf werd aan De Aa in 2006 lithisch materiaal en Romeins aardewerk gemeld na een toevalsvondst. Ter hoogte van de huidige schoolcampus werd in de jaren 1950 tijdens een opgraving een intacte middeleeuwse waterput en meerdere artefacten aangetroffen. In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de directe regio rondom het projectgebied een hoger potentieel heeft voor sporenperioden vanaf de metaaltijden. Voor het projectgebied is het dus momenteel moeilijk te voorspellen of deze verwachting kan ingewilligd worden. Wel is er een hoger potentieel voor het aantreffen van vondsten uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen, zoals reeds aangegeven in de analyse van de CAI.

Volgens het historisch kaartmateriaal en recentere topografische kaarten en luchtfoto's (tussen 1712 en 2020) evolueerde het projectgebied van gedeeltelijke wegenis en landbouwgebied gedurende de 18de, 19de en eerste helft van de 19de eeuw naar een volledige inname van wegenis.

5.2 POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Het archeologische potentieel van het projectgebied wordt als hoog beschouwd vanwege de variërende CAI-meldingen in Vorselaar en Grobbendonk en de directe omgeving van het projectgebied, de resultaten van de reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken, de gradiëntzone vanuit de lokale vallei van de Aa en de lange menselijke occupatie in Vorst. De landschappelijke ligging en plaggen- en podzolachtige ondergrond kent wel een hoger potentieel voor steentijdsites, maar evenzeer voor sporensites.

Op basis van de bureaustudie en de geanalyseerde archeologische data wordt het potentieel als eerder hoog ingeschat. Er worden voornamelijk sporen vanaf de steentijd tot en met de middeleeuwen verwacht. De geplande werken zullen vervolgens slechts een minimale bijkomende verstoring van het archeologisch potentieel teweegbrengen ter hoogte van de wegenis en bebouwing ter hoogte van Lepelstraat 32-4. Hier werden reeds in het verleden nutsleidingen, wegenis en bebouwing uitgevoerd.

De geplande werken zullen vervolgens een gelijkaardig verstoring teweegbrengen dat het archeologisch potentieel niet raakt.

- 1) Uit het historisch, archeologisch en landschappelijk onderzoek (hst. 3 en 4) blijkt dat het projectgebied gelegen is in het centrum van Vorselaar. Het terrein is een gradiëntzone opklimmend vanuit de vallei van de Aa. De bodemtypes op het projectgebied zijn (hydromorfe) podzolbodems, humusachtige plaggenbodems, een hydromorfe bodem zonder profielontwikkeling en OB.
- 2) Het archeologisch potentieel is redelijk hoog. Op basis van de CAI, de landschappelijke ligging, de historische kaarten en de uitgevoerde archeologische onderzoeken in de directe omgeving worden er sporen verwacht vanaf de steentijd tot en met de middeleeuwen, met een focus op de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen. Door de topografische ligging mag een steentijdpotentieel niet uitgesloten worden.
- 3) De initiatiefnemer plant meervoudige werken op het projectgebied in meerdere fasen. In eerste instantie plant de initiatiefnemer de heraanleg van DWA- en RWA-rioleringen in een gedeelte van de Hofeinde, Lepelstraat en Goorbergenlaan. In een tweede fase wordt de wegenis vernieuwd in het gehele projectgebied, dus ook de Dijkbaan. De kans op het aantreffen van archeologisch vondsten of sporen is in deze zone bestaande maar de geplande ingrepen reiken niet dieper dan de bestaande verstoring.

Omdat met de geplande werken in de westelijke zone slechts beperkte bijkomende bodemverstoringen zullen plaats vinden, en het archeologisch bodemarchief reeds verwijderd is door de werken van de huidige infrastructuur wordt en er aldus gepleit wordt voor **geen bijkomend vooronderzoek** van het dit gedeelte van het projectgebied. Op basis van bovenstaande argumenten worden **geen maatregelen in het kader van deze ontworpen plannen en deze omgevingsvergunning geadviseerd**.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		01/03/2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		01/03/2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijk e		01/03/2021

7 BIBLIOGRAFIE

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique de Vorselaar, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1979-1990, 2000-2003 *Vorselaar, Lepelstraat* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 februari 2021)

Cartesius, Topografische kaarten 1873, 1904, 1939, 1969, *Vorselaar, Lepelstraat* [online], <http://www.cartesius.be> (geraadpleegd op 8 februari 2021)

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Dorpswoning (Lepelstraat 4, Vorselaar)'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 9 februari 2021. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/47546>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Dorpswoning (Lepelstraat 26, Vorselaar)'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 9 februari 2021. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/47548>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 9 februari 2021. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10286>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Vorselaar'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 9 februari 2021. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14425>.

Alma, Xander, en Wouter De Roeck. 'Vooronderzoek Vorselaar Heiken en Lenteheide, Schupleerloop en Aa, Vorselaar - Herentals'. Archeologienota. Geel: Vlaams Erfgoed Centrum bvba, 2019. <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/12800>.

Antrop, Marc, Veerle Van Eetvelde, Jo Janssens, Ilse Martens, en Sylvie Van Damme. 'Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest'. Gent: Universiteit Gent - Vakgroep Geografie, maart 2002.

Apers, Thomas, en Bert Mestdagh. 'Vooronderzoek Tielt Nieuwstraat'. Nota. Monument Vandekerckhove nv, 2018. <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9134>.

Baeyens, L., en R. Tavernier. *Verklarende tekst bij het kaartblad Lille 30W*. Gent: Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw, 1972.

Bauwens-Lesenne, M. *Bibliografisch Repertorium der Oudheidkundige vondsten in de provincie Antwerpen (Vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen)*. Brussel, 1965.

- Beenhouwer, Jan De, Bart Vanmontfort, Mark Arckens, en Marleen Willems. 'Grobendonk Kleine Nete, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem in het kader van de dijkwerken aan de Kleine Nete tussen de Watermolen en Troon'. *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen* 2816 (2014). <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/2816/ROEV2816-001.pdf>.
- Bruggeman, Jordi, en Natasja Reyns. 'Vooronderzoek Grobendonk Nijverheidsstraat (eindverslag)'. Eindverslag. Temse: All-Archeo bvba, 2017. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/19>.
- De Maeyer, G. 'Bronzen munt gevonden te Vorselaar'. *Archeogro II* (1967): 5.
- De Maeyer, G. 'Een Gallo-Romeinse waterput te Vorselaar'. *Archeogro II* (1967): 17.
- Denewet, Lieven, en Herman Holemans. "'Molen Geudens", Vorselaar'. Belgische Molendatabase. Geraadpleegd 10 februari 2021. <https://www.molenechos.org/molen.php?nummer=4024>.
- Gyseling, Maurits. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960.
- Hazen, Peter. 'Romeinse bewoning te Vorselaar'. In *Signa, Tijdschrift uitgegeven door het Comité voor de verspreiding van het onderzoek in de Gallo-Romeinse archeologie*, 73–76. 5. Brussel: Presses Universitaires de Bruxelles a.s.b.l., 2016.
- Holstein, Cynthia. 'Vooronderzoek Vorselaar Markt Vorselaar'. Archeologienota. Gent: ABO nv, 2020. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/16726>.
- Laga, P., Stephen Louwye, en Stéphane Geets. 'Paleogene and Neogene Lithostratigraphic Units (Belgium)'. *Geologica Belgica* 4(1/2) (2002): 135–52.
- Pawelczak, Piotr, en Massagé Liesbeth. 'Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54'. Nota. BAAC Vlaanderen bvba, 2019. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/11972>.
- Reyns, Natasja, en Jordi Bruggeman. 'Archeologisch onderzoek 2012-2013 in de vicus van Grobendonk (Antw.)'. In *Signa, Tijdschrift uitgegeven door het Comité voor de verspreiding van het onderzoek in de Gallo-Romeinse archeologie*, 171–73. 3. Brussel: Presses Universitaires de Bruxelles a.s.b.l., 2014.
- Reyns, Natasja, Jordi Bruggeman, en Lies Dierckx. 'Archeologisch opgraving Grobendonk - Troon 30-32 Priorij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon'. *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen* 827 (2014). <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/827/ROEV0827-001.pdf>.
- Scheltjens, Sofie. 'Archeologische prospectie Vorselaar Van de Wervelaan (prov. Antwerpen) Basisrapport'. *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen* 3169 (2015). <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/3169/ROEV3169-001.pdf>.
- Steenhoudt, Michiel. 'Vooronderzoek Vorselaar Vorselaar Nieuwstraat 54'. Nota. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, 2020. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/16369>.
- Vandeputte, Omer. *Gids Voor Vlaanderen 2007*. Lannoo Uitgeverij, 2007.
- Verrijckt, Jeroen, en Maarten Smeets. 'Het archeologisch vooronderzoek aan de Kabienstraat te Vorselaar'. *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen* 3623 (2016). <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/3623/ROEV3623-001.pdf>.